

Praktyczny przewodnik dotyczący stosowania **europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń**

na mocy rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
1.1. Cel i przedmiot europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń	7
1.2. Kontekst ogólny	7
1.3. Kontekst historyczny i polityczny wniosku	9
1.3.1. Konferencja w Down Hall	9
1.3.2. Kontekst polityczny	10
1.4. Rozwój polityki w zakresie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń	10
1.4.1. Pierwsze działania mające na celu sporządzenie wniosku	10
1.4.2. Negocjacje i sześć zasad	11
1.4.3. Ewolucja postępowania cywilnego w UE	12
2. Zakres stosowania rozporządzenia	14
2.1. Zakres stosowania rozporządzenia – zakres przedmiotowy	15
2.1.1. Pułap finansowy europejskiego drobnego roszczenia	15
2.1.2. Przedmiot roszczenia – roszczenia pieniężne i niepieniężne	15
2.1.3. Przedmiot roszczenia – sprawy wyłączone	16
2.1.4. Przedmiot roszczenia – sprawy objęte postępowaniem	17
2.1.5. Sprawy cywilne i handlowe – wykładnia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	18
2.2. Zakres stosowania rozporządzenia – zakres geograficzny	22
2.2.1. Ogólny zakres geograficzny	22
2.2.2. Sprawy transgraniczne – kwestie ogólne	22
2.3. Stosowanie – ramy czasowe	23
2.4. Związek z innymi instrumentami UE	23
2.4.1. Rozporządzenie Bruksela I	23
2.4.2. Rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów i przeprowadzania dowodów	24
2.4.3. Rozporządzenie w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego i rozporządzenie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty	24
2.4.4. Inne instrumenty UE	26

2.5. Związek z prawem krajowym	27
2.5.1. Krajowe prawo procesowe	27
2.5.2. Krajowe prawo materialne	27
3. Wszczęcie postępowania	28
3.1. Sąd właściwy do rozpatrzenia pozwu	29
3.1.1. Obowiązek wskazania przez powoda podstawy określenia właściwości sądu w formularzu pozwu	29
3.1.2. Przepisy UE dotyczące jurysdykcji	29
3.1.3. Lokalne lub „krajowe” przepisy dotyczące jurysdykcji	32
3.2. Stosowanie formularza pozwu	32
3.2.1. Ocena powództwa	33
3.2.2. Uwzględnianie odsetek	33
3.3. Koszt wniesienia powództwa	34
3.4. Załączniki do formularza pozwu	34
3.5. Przesyłanie pozwu do sądu	34
3.6. Język	35
4. Postępowanie po wpłynięciu pozwu do sądu	36
4.1. Korygowanie lub uzupełnianie formularza pozwu przez powoda	37
4.1.1. Sąd sprawdza formularz pozwu	37
4.1.2. Sąd informuje powoda, jeżeli powództwo nie jest objęte zakresem stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń	37
4.1.3. Powód może zwrócić się o pomoc w uzupełnianiu formularza pozwu	37
4.1.4. Wezwanie powoda do uzupełnienia lub skorygowania formularza pozwu	38
4.2. Przesłanie formularza pozwu pozwanemu	38
4.2.1. Sąd przesyła kopię formularza pozwu A i formularz C.	38
4.2.2. Termin	38
4.2.3. Sposoby doręczania	39
4.3. Działania, jakie może podjąć pozwany po otrzymaniu formularza pozwu	41
4.4. Powództwo lub powództwo wzajemne przekraczające pułap	42
4.5. Powództwo wzajemne	42
4.6. Terminy	43
4.7. Język	43

5. Ustalenie stanu faktycznego	44
5.1. Obowiązek sądu w odniesieniu do kwestii spornych	45
5.1.1. Sąd podejmuje działania w celu w ustaleniu stanu faktycznego	45
5.1.2. Sąd określa środki dowodowe i rodzaj dowodów	45
5.2. Informacje dodatkowe dostarczone przez powoda i pozwanego	45
5.3. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy	46
5.3.1. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy tylko wtedy, gdy jest to konieczne	46
5.3.2. Sąd może odmówić przeprowadzenia rozprawy	46
5.4. Kwestie związane z postępowaniem dowodowym	47
5.5. Wykorzystanie ICT	47
5.6. Rola sądu	48
5.6.1. Sąd określa procedurę	48
5.6.2. Sąd informuje strony o kwestiach proceduralnych	49
5.7. Terminy	49
6. Orzeczenie	50
6.1. Wydawanie orzeczenia	51
6.1.1. Orzeczenie wydane zaocznie – kwestie ogólne	51
6.1.2. Orzeczenie wydane zaocznie – powództwo wzajemne	51
6.2. Orzeczenie po otrzymaniu wszystkich informacji, w tym po przeprowadzeniu postępowania dowodowego	51
6.2.1. W przypadku nieprzeprowadzenia rozprawy	51
6.2.2. Po rozprawie	51
6.3. Forma, treść i doręczenie orzeczenia	52
6.3.1. Orzeczenie sporządza się na piśmie w celu doręczenia stronom	52
6.3.2. Język doręczanego orzeczenia	52
6.3.3. Orzeczenie doręczone stronom	53
6.4. Koszty	53
7. Ponowne zbadanie i środki odwoławcze	54
7.1. Ponowne zbadanie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń	55
7.1.1. Podstawy ponownego zbadania	55
7.1.2. Wynik ponownego zbadania	55

7.2. Środki odwoławcze	55
7.3. Zastępstwo procesowe podczas ponownego badania i odwołania	56
8. Uznanie i wykonanie orzeczeń	58
8.1. Uznanie i wykonanie orzeczeń – zasady ogólne	59
8.1.1. Zniesienie procedury <i>exequatur</i>	59
8.1.2. Postępowanie egzekucyjne – prawo właściwe	59
8.2. Wymagania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń – postępowanie egzekucyjne	59
8.3. Stosowanie zaświadczenia dotyczącego orzeczenia	60
8.3.1. Formularz D	60
8.3.2. Język zaświadczenia	60
8.4. Odmowa i ograniczenie wykonania	61
8.4.1. Odmowa wykonania w wyjątkowych przypadkach	61
8.4.2. Postępowanie właściwe do zaskarżenia wykonania orzeczenia	61
8.4.3. Zawieszenie lub ograniczenie wykonania	62
8.5. Postępowanie dotyczące wykonania orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń	62
8.5.1. Kroki zmierzające do wykonania	62
8.5.2. Organy i inne podmioty odpowiedzialne za wykonanie	63
8.5.3. Kwestie językowe – praktyczne skutki wykonania	63
9. Kwestie końcowe	64
9.1. Adwokaci	65
9.1.1. Brak przymusu adwokackiego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń	65
9.1.2. Koszty z tytułu udziału adwokata	65
9.2. Informacje i pomoc	66
9.2.1. Informacje – kwestie ogólne	66
9.2.2. Informacje dla stron i pomoc na ich rzecz	66
9.3. Przegląd europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w tym w zakresie pułapu finansowego	67
9.3.1. Przegląd – kwestie ogólne	67
9.3.2. Przegląd – wartość przedmiotu sporu	67
Materiały referencyjne i linki	68

ROZDZIAŁ PIERWSZY

Wprowadzenie

1.1. Cel i przedmiot europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

W kontekście celów związanych z zapewnianiem dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz dążeniem do stworzenia w UE przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości głównym celem europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest uproszczenie i przyspieszenie transgranicznych postępowań spornych w UE dotyczących roszczeń o niskiej wartości przedmiotu sporu, a tym samym obniżenie kosztów takich postępowań spornych toczących się między państwami członkowskimi (zob. art. 1 oraz motywy 1, 7, 8 i 36).

Aby zrealizować powyższy cel, w odniesieniu do postępowania podkreśla się potrzebę zachowania jego względnie uproszczonej formy, mianowicie postępowanie powinno mieć w przeważającym stopniu charakter pisemny. Ponadto rola sądu zostaje istotnie wzmocniona, jeżeli chodzi o kierowanie procesem rozstrzygania danej sprawy i orzekanie w kwestiach zaistniałych między stronami w związku z roszczeniem, a także możliwość skorzystania przez strony z postępowania bez konieczności zasięgnięcia porady prawnej i ponoszenia związanych z nią kosztów.

Z postępowania tego mogą skorzystać nie tylko osoby fizyczne lub grupy konsumentów, dla których jest ono szczególnie właściwe,

ale także małe przedsiębiorstwa mające do czynienia ze sporami transgranicznymi w ramach prowadzonej przez nie działalności. Cel związany z przyspieszeniem postępowania należy zrealizować poprzez przestrzeganie szczególnych terminów określanych w odniesieniu do różnych etapów postępowania. Ważnym celem jest również ograniczenie kosztów, przy czym sąd ma obowiązek dopilnować, aby zasądzone koszty nie były nieproporcjonalne do wartości przedmiotu sporu.

1.2. Kontekst ogólny

Jedną z głównych niepokojących kwestii stale wskazywanych w odniesieniu do funkcjonowania systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, szczególnie w zakresie możliwości dostępu zwykłych obywateli do wymiaru sprawiedliwości oraz szybkiego dochodzenia roszczeń bez konieczności ponoszenia dużych kosztów na porady prawne, dotyczy obszaru roszczeń o niskiej wartości przedmiotu sporu, w szczególności roszczeń osób fizycznych wobec przedsiębiorstw lub innych osób fizycznych, w przypadku których czas, starania i koszty z nimi związane mogą być często wyraźnie nieproporcjonalne w stosunku do wartości przedmiotu sporu.

Aby rozwiązać ten problem, w wielu systemach prawnych państw członkowskich UE opracowano specjalne postępowania wyrażające podjęcie starań na rzecz upraszczania, ograniczania kosztów i szybszego rozstrzygania takich roszczeń dochodzonych przez osoby

fizyczne lub małe przedsiębiorstwa⁽¹⁾. Wiele postępowań tego typu posiada cechy wspólne, takie jak obniżenie zasądzonych kosztów, brak udziału adwokatów, uproszczenie reguł dowodowych oraz większą odpowiedzialność sądów w zakresie prowadzenia spraw oraz ich szybkiego rozstrzygania poprzez wydanie orzeczenia lub porozumienie stron.

Obawy, które spowodowały podjęcie takich działań w krajowych systemach prawnych, są tym bardziej widoczne, gdy roszczenia o niskiej wartości przedmiotu sporu zgłaszane są na szczeblu transgranicznym państw członkowskich UE, biorąc pod uwagę dodatkowe problemy towarzyszące takim sytuacjom, związane z brakiem znajomości przepisów i procedur stosowanych przez sądy zagraniczne, a także konieczność posługiwania się różnymi językami.

⁽¹⁾ W celu zapoznania się z opisem niektórych cech charakterystycznych dla krajowych postępowań w sprawie drobnych roszczeń można odnieść się do zielonej księgi – COM (2002) 746 final; zob. pkt 1.4.1 oraz przypis 8 poniżej.

1.3. Kontekst historyczny i polityczny wniosku

1.3.1. Konferencja w Down Hall⁽²⁾

Uwzględniając problematykę przedstawioną w powyższym punkcie, zgodnie z wszelką logiką, należało na wczesnym etapie podjąć inicjatywy w celu zbadania możliwości ustanowienia specjalnego postępowania na szczeblu UE w zakresie rozpatrywania roszczeń konsumenckich oraz roszczeń o niskiej wartości przedmiotu sporu. W związku z tym możliwość stworzenia europejskiego postępowania w zakresie rozpatrywania roszczeń konsumenckich oraz innych roszczeń o niskiej wartości przedmiotu sporu omówiono na konferencji, która odbyła się w Anglii podczas prezydencji Zjednoczonego Królestwa w pierwszej połowie 1998 r.

Podczas konferencji, w której wzięli udział liczni eksperci z różnych państw członkowskich oraz przedstawiciele instytucji europejskich, przedstawiono różne rodzaje postępowań obowiązujących w Europie i innych częściach świata⁽³⁾. Wynikiem konferencji był ogólny konsensus, zgodnie z którym ustanowienie specjalnego postępowania europejskiego w zakresie roszczeń konsumentów oraz innych roszczeń o niskiej wartości przedmiotu sporu może mieć znaczenie dla postępowania spornego w WE, zważywszy szczególnie na zwiększoną mobilność osób fizycznych i handel na szczeblu transgranicznym oraz widoczne trudności, na które napotykają osoby fizyczne i małe przedsiębiorstwa w trakcie dochodzenia takich roszczeń.

⁽²⁾ Konferencja odbyła się w *Down Hall, Hatfield Heath, Hertfordshire* w dniach 22 i 23 czerwca 1998 r. Odniesienie do tej konferencji znajduje się na s. 59–60 oraz w przypisie 185 zielonej księgi.

⁽³⁾ Przykładowo delegaci byli zainteresowani kwestiami postępowań w sprawie drobnych roszczeń przeprowadzanych w Singapurze w trybie *on-line* oraz w Lizbonie w odniesieniu do dochodzenia drobnych roszczeń konsumenckich oraz postępowań w sprawie dochodzenia roszczeń transgranicznych między Portugalią a Hiszpanią.

1.3.2. Kontekst polityczny

Po wejściu w życie traktatu z Amsterdamu wydano szereg oświadczeń politycznych; najważniejsze z nich można znaleźć w konkluzjach ze szczytu w Tampere, podczas którego po raz pierwszy doszło do spotkania szefów rządów WE w celu omówienia kwestii związanych z wymiarem sprawiedliwości⁽⁴⁾. W następstwie tego spotkania powstał program środków wprowadzanych w celu wdrożenia konkluzji⁽⁵⁾ z Tampere, następnie powtórnie sformułowanych w programie haskim⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Zob. motyw 4; pkt 30 i pkt 34 konkluzji dostępnych na stronie internetowej: http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm, w których w kontekście drobnych roszczeń stwierdza się co następuje: Pkt 30 – „Rada Europejska w oparciu o wnioski Komisji zwraca się do Rady o ustanowienie minimalnych norm zapewniających [...] wspólne zasady proceduralne dla uproszczonych i przyspieszonych transgranicznych postępowań spornych dotyczących drobnych roszczeń konsumenckich i gospodarczych” oraz pkt 34 – „W sprawach cywilnych Rada Europejska wzywa Komisję do przedstawienia wniosku w sprawie dalszego ograniczania środków pośrednich, które są wciąż wymagane, aby umożliwić uznawanie i wykonywanie decyzji lub orzeczeń w państwie rozpatrującym wniosek. W pierwszej kolejności środki pośrednie należy znieść w odniesieniu do tytułów dotyczących drobnych roszczeń konsumenckich lub handlowych [...]”.

⁽⁵⁾ Zob. sekcja 1.B.4 programu opublikowanego w Dzienniku Urzędowym dnia 15 stycznia 2001 r., C 12, s. 1, na s. 4; zob. także motyw 5.

⁽⁶⁾ Zob. pkt 3.4.2 programu opublikowanego w Dzienniku Urzędowym dnia 3 marca 2005 r., C 53, s. 1, na s. 13.

1.4. Rozwój polityki w zakresie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

1.4.1. Pierwsze działania mające na celu sporządzenie wniosku

W 2000 r. Komisja Europejska podjęła inicjatywę dotyczącą wydania kwestionariusza w celu ustalenia bieżącej dostępności postępowań w sprawie drobnych roszczeń w państwach członkowskich WE⁽⁷⁾. Następnie w świetle zmian wprowadzonych do traktatu WE, wynikających z traktatu z Amsterdamu oraz wniosków z Tampere, wydano zieloną księgę, która zawierała różne sugestie dotyczące podjęcia działań mających na celu wywiązanie się z podjętych wcześniej zobowiązań politycznych, szczególnie w odniesieniu do uproszczenia postępowania w sprawie roszczeń o niskiej wartości przedmiotu sporu, aby pomóc w dostępie do wymiaru sprawiedliwości osobom, które chcą dochodzić takich roszczeń. We wspomnianej zielonej księdze poruszono również kwestie dotyczące możliwego podjęcia inicjatywy na rzecz postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty⁽⁸⁾. Komisja wezwała do przedstawienia odpowiedzi w terminie do dnia 31 maja 2003 r. i na podstawie

⁽⁷⁾ Zob. sprawozdanie Evelynne Serverin pt. „Des Procedures de Traitement judiciaire des demandes de faible importance etc” opublikowane przez Cachan w 2001 r. zgodnie z informacją w przypisie 2 na s. 8 zielonej księgi.

⁽⁸⁾ Zielona księga COM(2002) 746 final, opublikowana dnia 20 grudnia 2002 r.; odniesienie do zielonej księgi znajduje się w motywie 6.

zgromadzonego materiału przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia w marcu 2005 r.⁽⁹⁾, po uprzednim przedstawieniu wniosku dotyczącego postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ COM(2005) 87 final, opublikowany dnia 15 marca 2005 r.

⁽¹⁰⁾ COM(2004) 173 final, opublikowany dnia 25 maja 2004 r.

1.4.2. Negocjacje i sześć zasad

Biorąc pod uwagę fakt, że osiągnięto ogólne polityczne porozumienie odnośnie do potrzeby stworzenia europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń w celu rozpatrywania spraw transgranicznych stanowiącego alternatywną możliwość w odniesieniu do postępowań krajowych, w ramach negocjacji można było skoncentrować się na merytorycznych kwestiach związanych z postępowaniem. Jedną z trudnych kwestii spornych był pułap finansowy, który stanowi odpowiedź na pytanie „Czym jest drobne roszczenie?”; niektóre państwa członkowskie dążyły do ustalenia względnie niskiego pułapu, inne natomiast chciały wprowadzenia pułapu, który pozwalałaby na rozstrzygnięcie większości roszczeń dochodzonych przez konsumentów. Ostatecznie osiągnięto kompromis w tej kwestii podczas rozmów prowadzonych w Parlamencie Europejskim i Radzie.

Najważniejszym momentem debaty w Radzie było przyjęcie przez ministrów sprawiedliwości szeregu zasad, które miały stanowić podstawę prowadzenia negocjacji, jak również samego

postępowania. Zasady te, określone w dokumencie prezydencji przedłożonym ministrom w listopadzie 2005 r.⁽¹¹⁾, są następujące:

- europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń powinno być przede wszystkim postępowaniem pisemnym – zob. art. 5 ust. 1 oraz motyw 14;
- rozprawę należy przeprowadzić, jeżeli sąd uznaje to za konieczne;
- w celu zapewnienia szybkiego i efektywnego postępowania należy wyznaczyć terminy dla poszczególnych etapów;
- należy zachęcać do korzystania z nowoczesnych technologii komunikowania się w celu usprawnienia przebiegu rozprawy i postępowania dowodowego – zob. art. 8 i art. 9 ust. 1;
- zastępstwo procesowe nie powinno być obowiązkowe – zob. art. 10;
- sąd powinien zapewnić proporcjonalność wszelkich kosztów do odzyskania od strony przegrywającej, uwzględniając wartość przedmiotu sporu – zob. art. 16.

Jak wynika z treści rozporządzenia, zasady, o których mowa w powyższym punkcie, zostały faktycznie przyjęte i stanowią istotną podstawę postępowania.

⁽¹¹⁾ Nota prezydencji do Rady nr 15054/05 z dnia 29 listopada 2005 r.; JUSTCIV 221/CODEC 1107.

1.4.3. Ewolucja postępowania cywilnego w UE

1.4.3.1. Zniesienie procedury *exequatur*⁽¹²⁾

Od samego początku negocjacji dotyczących rozporządzenia w sprawie drobnych roszczeń przyjęto kolejną zasadę, zgodnie z którą należy wyłączyć stosowanie środków pośrednich w odniesieniu do uznania i wykonania orzeczenia wydanego w państwie członkowskim w ramach postępowania w przypadku, w którym jego wykonanie ma nastąpić w innym państwie członkowskim, przez co zapewnia się realizację celu, jakim jest umożliwienie dochodzenia wszystkich roszczeń bez konieczności wszczynania pośrednich postępowań sądowych. Krok ten stanowi istotną zmianę w rozwoju postępowań cywilnych w UE w obszarze wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych. Zagadnienie to omówiono szerzej w dalszej części niniejszego przewodnika w pkt 2.4.1.2 i 8.1.1.

⁽¹²⁾ Zob. art. 20 ust. 1 i motyw 30.

1.4.3.2. Drobne roszczenia w związku z europejskim tytułem egzekucyjnym i europejskim nakazem zapłaty⁽¹³⁾

Rozporządzenie w sprawie drobnych roszczeń było poprzedzone przez dwa inne rozporządzenia, w których zniesiono środki pośrednie, mianowicie rozporządzenie⁽¹⁴⁾, na mocy którego ustanowiono pierwsze prawdziwe europejskie postępowanie cywilne – postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty – które z kolei poprzedzone było rozporządzeniem⁽¹⁵⁾ w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego. W przypadku europejskiego tytułu egzekucyjnego i europejskiego nakazu zapłaty zniesienie procedury *exequatur* było uzależnione od przestrzegania określonych gwarancji w zakresie przeprowadzania postępowań w sądzie wydającym orzeczenie zgodnie z tymi instrumentami. Właściwe organy muszą potwierdzić przestrzeganie wspomnianych gwarancji w określonym zaświadczeniu.

1.4.3.3. Zasada wzajemnego uznawania

Wspomniane trzy rozporządzenia, z których każde ma inny zakres stosowania, w ujęciu łącznym odzwierciedlają znaczący praktyczny rozwój zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych, której głównym celem jest uproszczenie i przyspieszenie uznawania i wykonywania praw wiercyтеля na szczeblu transgranicznym w Unii Europejskiej. Pod tym względem rozporządzenia te stanowią wkład w tworzenie prawdziwej przestrzeni sprawiedliwości w Unii Europejskiej oraz w przepływ orzeczeń w UE, a tym samym w realizację jednolitego rynku.

⁽¹³⁾ Zob. także motyw 3 i pkt 2.4.3 niniejszego przewodnika.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006.

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie (WE) nr 805/2004.

ROZDZIAŁ DRUGI

Zakres stosowania rozporządzenia

2.1. Zakres stosowania rozporządzenia – zakres przedmiotowy

W rozporządzeniu przewidziano dwa elementy przedmiotowego zakresu europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, mianowicie pułap finansowy roszczeń, który można określić w ramach postępowania oraz przedmiot samych roszczeń. Ogólnie rzecz biorąc, roszczenia, których przedmiot mieści się w ogólnym opisie spraw „cywilnych i handlowych” są objęte zakresem rozporządzenia, jednak kwestia ta podlega szeregowi ograniczeń i wyłączeń. Samo wyrażenie „cywilne i handlowe” było przedmiotem obszernej wykładni Trybunału Sprawiedliwości.

2.1.1. Pułap finansowy europejskiego drobnego roszczenia

2.1.1.1. Pułap

W przeciwieństwie do europejskiego tytułu egzekucyjnego i europejskiego nakazu zapłaty w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń istnieje pułap przedmiotu sporu, który obecnie wynosi 2 000 EUR, w związku z czym roszczenia, których wartość przedmiotu sporu przekracza tę kwotę, są wyłączone z zakresu tego postępowania. Określenie pułapu nie jest czymś nadzwyczajnym w takich postępowaniach, co widać na przykładzie wielu państw członkowskich, jednak pułap ten różni się dość istotnie w poszczególnych państwach, a nawet wewnątrz państw, tak jak w Zjednoczonym Królestwie.

2.1.1.2. Podstawa wartości

Ważną kwestią jest podstawa, w oparciu o którą określa się wartość przedmiotu sporu do celów rozporządzenia i którą określono w art. 2 ust. 1. Po pierwsze, wartość ustala się na dzień wpływu pozwu do sądu lub trybunału właściwego do orzekania w sprawie roszczenia. Po drugie, wartość oblicza się z wyłączeniem wszystkich odsetek dochodzonych w ramach roszczenia głównego, jak również wszystkich wydatków i nakładów, które mogą zostać dodane do kwoty roszczenia. Wyłączenie to nie ma zastosowania do roszczenia głównego, które przykładowo odnosiłoby się jedynie do zapłaty odsetek naliczonych od długu, który został już spłacony⁽¹⁶⁾.

2.1.2. Przedmiot roszczenia – roszczenia pieniężne i niepieniężne

W przeciwieństwie do postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, który ogranicza się do roszczeń pieniężnych, roszczenia niepieniężne mogą być przedmiotem roszczenia dochodzonego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, jak przewidziano w części 7 formularza pozwu (zob. pkt 3.2 poniżej odnośnie do wypełniania tego formularza). W roszczeniu niepieniężnym powód może przykładowo dochodzić wydania orzeczenia, aby zapobiec naruszeniu prawa, na przykład bezprawnym działaniom względem

⁽¹⁶⁾ Zob. pkt 4.5 poniżej dotyczący wpływu wartości przedmiotu sporu w przypadku powództwa wzajemnego na ustalenie, czy jest ono objęte zakresem stosowania rozporządzenia.

nieruchomości (*trespass*) lub jej zniszczeniu, lub dążyć do zabezpieczenia spełnienia świadczenia, takiego jak dostawa towarów lub inny sposób wykonania umowy. W przypadku roszczenia niepieniężnego należy określić wartość mieszczącą się poniżej pułapu finansowego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

2.1.3. Przedmiot roszczenia – sprawy wyłączone

2.1.3.1. Wyłączenia ogólne

W rozporządzeniu niektóre sprawy wyłączono w sposób szczególny z przedmiotowego zakresu stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, ponieważ w przeciwnym razie można byłoby uznać, że należy je postrzegać w kategorii „spraw cywilnych i handlowych”. Wyłączeniem objęto sprawy podatkowe, celne lub administracyjne, jak również sprawy dotyczące odpowiedzialności państwa za działania i zaniechanie w wykonywaniu władzy publicznej, znane również pod nazwą *acta iure imperii*. Jeżeli roszczenie dotyczy spraw objętych wyłączeniem, sąd, do którego wpływa takie roszczenie, będzie co do zasady zobowiązany je odrzucić z urzędu ze względu na fakt, że nie jest ono objęte zakresem europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

2.1.3.2. Sprawy wyłączone na mocy artykułu 2 ust. 2

Ponadto w rozporządzeniu określono, że nie ma ono zastosowania do niektórych innych szczególnych spraw, w przypadku których

można byłoby uznać, że są objęte zakresem pojęcia sprawy cywilnej i handlowej. Wyłączenia te, mające szerszy zakres niż wyłączenia, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych oraz w rozporządzeniu ustanawiającym postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, niebędące z nimi w pełni tożsame, określono szczegółowo w art. 2 ust. 2 oraz przedstawiono w załączonej ramce.

- a) stan cywilny, zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób fizycznych oraz przedstawicielstwo ustawowe osób fizycznych;
- b) prawa majątkowe wynikające ze stosunków małżeńskich, testamenty i dziedziczenie oraz obowiązki alimentacyjne;
- c) postępowania upadłościowe, postępowania związane z likwidacją niewypłacalnych spółek lub innych osób prawnych, postępowania układowe oraz inne analogiczne postępowania;
- d) ubezpieczenia społeczne;
- e) sądownictwo polubowne;
- f) prawo pracy;
- g) najem lub dzierżawa nieruchomości, z wyłączeniem powództw dotyczących roszczeń pieniężnych; lub
- h) naruszenie prywatności i dóbr osobistych, w tym zniesławienie.

2.1.4. Przedmiot roszczenia – sprawy objęte postępowaniem

2.1.4.1. Sprawy cywilne i handlowe – kwestie ogólne

Przedmiot objęty przedmiotowym zakresem stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń odnosi się zasadniczo do spraw uznanych za *sprawy cywilne i handlowe*. Jak stanowi art. 2 ust. 1, do celów rozporządzenia znaczenie tego wyrażenia nie zależy od tego, jaki sąd lub trybunał orzeka w sprawie roszczenia, ani też od prawa krajowego któregośkolwiek z państw członkowskich. Należy je również rozumieć jako zgodne z autonomiczną interpretacją wyrażenia stosowanego w innych instrumentach UE, w tym w rozporządzeniu Bruksela I, rozporządzeniu w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych oraz rozporządzeniu ustanawiającym postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty.

2.1.4.2. Znaczenie pojęcia „sprawy cywilne i handlowe”

Wyrażenia tego nie zdefiniowano w rozporządzeniu, jednak powszechnie wiadomo, że istnieje różnica między sprawami cywilnymi z jednej strony oraz sprawami prawa publicznego z drugiej, przy czym Trybunał Sprawiedliwości wydał szereg orzeczeń, w których określił zakres i skutki tego rozróżnienia w kontekście różnych instrumentów. Niezależnie od tego rozróżnienia Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że istnieją pewne sprawy prawa publicznego, które mimo to zostałyby uznane za sprawy

objęte zakresem pojęcia spraw cywilnych i handlowych. Do pewnego stopnia zależy to od orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości dotyczących interpretacji innych instrumentów, w szczególności rozporządzenia Bruksela I oraz poprzedzającej to rozporządzenie konwencji brukselskiej. Szczegóły tych orzeczeń przedstawiono poniżej w pkt 2.1.5.

2.1.5. Sprawy cywilne i handlowe – wykładnia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

2.1.5.1. Znaczenie autonomiczne

W szeregu spraw Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że w celu zapewnienia równego i jednolitego stosowania praw i obowiązków wynikających z właściwych instrumentów, pojęcia „sprawy cywilne i handlowe” nie można interpretować jedynie w odniesieniu do jednego systemu prawnego, lecz należy nadać mu znaczenie autonomiczne w oparciu o cele i aspekty systemowe danego prawodawstwa UE oraz ogólne zasady wynikające z całokształtu systemów prawa krajowego. Zasadniczo orzeczenia Trybunału wskazują, że o uznaniu sporu za sprawę cywilną i handlową decydują dwa następujące elementy:

- przedmiot sporu, a co za tym idzie podstawa i charakter sporu; oraz
- strony sporu i charakter stosunków istniejących między nimi.

Z tokiem rozumowania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w tej kwestii można zapoznać się w sprawie *Apostolides*

przeciwko *Orams*⁽¹⁷⁾, w której Trybunał podsumował swoje stanowisko następująco:

„[...] w celu zapewnienia w najszerszym możliwym zakresie równości i jednolitości praw i obowiązków wynikających z rozporządzenia 44/2001 dla państw członkowskich i zainteresowanych osób nie należy dokonywać wykładni pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” poprzez proste odesłanie do prawa krajowego jednego z tych państw. Pojęcie to należy traktować jako pojęcie autonomiczne, którego wykładni trzeba dokonywać w oparciu z jednej strony o cele i systematykę tego rozporządzenia, a z drugiej o zasady ogólne wynikające z całokształtu systemów prawa krajowego. Autonomiczna wykładnia pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” prowadzi do wyłączenia pewnych orzeczeń z zakresu stosowania rozporządzenia nr 44/2001 z uwagi na elementy charakteryzujące stosunki prawne istniejące między stronami sporu lub samego przedmiotu tego sporu [...]”.

⁽¹⁷⁾ Sprawa (C-420/07 [2007] Zb.Orz. I-3571), w szczególności jej punkty 41 i 42, w której odniesiono się między innymi do spraw *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co KG przeciwko Eurocontrol* (C-29/76 [1976] Rec. 1541) oraz do niedawnej sprawy *Lechoritou przeciwko Dimisiotis Ornospondikis Dimokratias tis Germanias* (C-292/05[2007] Zb.Orz. I-1519).

2.1.5.2. Działania z udziałem organów publicznych

W odniesieniu do sporów z udziałem organów publicznych, Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że sprawa nie jest „cywilna lub handlowa”, jeżeli dotyczy sporu między organem publicznym a osobą fizyczną, jeżeli organ publiczny wykonuje prerogatywy władzy publicznej. W związku z tym Trybunał dokonał rozróżnienia między takimi działaniami, znanymi pod nazwą *acta iure imperii*, których w żadnym przypadku nie należy uznawać za objęte zakresem pojęcia „sprawy cywilne i handlowe” do celów związanych z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń a *acta iure gestionis*, czyli ogólnymi działaniami o charakterze gospodarczym prowadzonymi przez państwo, które są objęte zakresem tego pojęcia. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przedstawił również następujące uwagi w tej kwestii w sprawie *Apostolides*⁽¹⁸⁾:

„[...] Trybunał uznał dalej, że jeżeli pewne spory między organem władzy publicznej a podmiotem prawa prywatnego mogą być objęte zakresem tego pojęcia, to inaczej jest w sytuacji, gdy organ władzy publicznej wykonuje swoje władztwo publiczne [...]. Wykonywanie prerogatyw publicznych jednej ze stron sporu, z uwagi na wykonywanie przez nią uprawnień wychodzących poza zakres powszechnych zasad prawnych obowiązujących w stosunkach między jednostkami, wyklucza taki spór z zakresu pojęcia spraw cywilnych i handlowych [...]”.

⁽¹⁸⁾ Przywołano w przypisie 17 powyżej.

2.1.5.3. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ilustrujące podział spraw

W praktyce dokonanie podziału spraw na te, których nie obejmuje zakres pojęcia „cywilne i handlowe” oraz na takie, które wchodzą w zakres tego pojęcia, nie zawsze jest łatwe. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zbadał tę kwestię w szeregu szczegółowych przykładów spraw, które przedstawiono w ramce na następnej stronie.

Wybrane sprawy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ilustrujące powyższe rozróżnienie

Roszczenia, które Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał za „cywilne i handlowe”

Sprawa *Sonntag* przeciwko *Waidmann* (Sprawa C-172/91, Rec. 1993, I-1963) dotycząca roszczenia w sprawie odszkodowania z tytułu szkody na rzecz osoby fizycznej na skutek przestępstwa ma charakter cywilny. Taki spór nie jest jednak objęty zakresem terminu „sprawy cywilne lub handlowe” w przypadku, gdy sprawcę szkody należy traktować jako organ publiczny, który wykonywał prerogatywy publiczne (w tym przypadku uznano, że nauczyciel opiekujący się uczniami nie „wykonywał prerogatyw publicznych”).

Sprawa *Verein für Konsumenten information* przeciwko *Karl Heinz Henkel*, (Sprawa C-167/00, Rec. 2002, I-8111) dotycząca roszczenia wniesionego jako działanie zapobiegawcze przez organizację ochrony konsumentów, by zapobiec stosowaniu przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych w odniesieniu do osób fizycznych.

Sprawa *Gemeente Steenbergen* przeciwko *Baten* (Sprawa C-271/00, Rec. 2002, I-10489) dotycząca roszczenia wniesionego w ramach prawa regresu, w którym organ publiczny dochodzi od podmiotu prawa

prywatnego zwrotu sum wypłaconych z tytułu pomocy społecznej udzielonej jednemu z rozwiedzionych małżonków oraz jego dziecku, o ile podstawę wszczęcia tego powództwa oraz odnoszące się do niego szczegółowe zasady regulują przepisy ogólne w zakresie obowiązków alimentacyjnych. W przypadku gdy powództwo wszczęte w ramach prawa regresu opiera się jednak o przepisy, na mocy których ustawodawca przekazał organowi publicznemu własne prerogatywy, nie można uznać, że takie roszczenie objęte jest zakresem pojęcia „spraw cywilnych”.

Sprawa *Préservatrice foncière TIARD* przeciwko *Niderlandy* (Sprawa C-266/01, Rec. 2003, I-4867) dotycząca roszczenia w sprawie dochodzenia przez państwo wykonania przez osobę podlegającą przepisom prawa prywatnego umowy poręczenia zawartej na mocy prawa prywatnego w celu umożliwienia udzielenia przez osobę trzecią poręczenia wymaganego i zdefiniowanego przez to państwo, o ile stosunek prawny między wierzycielem a poręczycielem, istniejący w ramach umowy poręczenia, nie pociąga za sobą wykonywania przez dane państwo władzy wykraczającej poza zakres określony w ramach przepisów mających zastosowanie do stosunków między osobami prywatnymi.

W sprawie *Frahuil SA* przeciwko *Assitalia*, (Sprawa C-265/02, Rec. 2004, I-1543) roszczenie wniesione z tytułu subrogacji ustawowej przeciwko importerowi będącemu dłużnikiem należności

celnych przez poręczyciela, który spłacił wspomniane należności organom celnym w drodze wykonania umowy poręczenia, zgodnie z którą zobowiązał się wobec organów celnych do zapewnienia spłaty przedmiotowych należności przez spedytora, który pierwotnie otrzymał od dłużnika główne polecenie spłaty długu, należy uznać za objęte pojęciem „spraw cywilnych i handlowych”.

Sprawa *Apostolides* (zob. powyżej) dotycząca roszczenia w sprawie uznania i wykonania nakazu zapłaty odszkodowania z tytułu bezprawnego wejścia w posiadanie nieruchomości, wydania i przywrócenia jej do stanu pierwotnego oraz zaprzestania innych bezprawnych działań względem tej nieruchomości, w której, w postępowaniu głównym, spór zachodzi między osobami fizycznymi i w sprawie, w której wszczyna się postępowanie nie przeciwko działaniom lub procedurom wiążącym się z wykonywaniem władzy publicznej przez jedną ze stron sprawy, ale przeciwko działaniom podjętym przez osoby fizyczne.

Sprawa *Realchemie Nederland BV* przeciwko *Bayer CropScience AG*, (Sprawa 406/09 [2011]) dotycząca roszczenia w sprawie uznania i wykonania nakazu sądowego obejmującego zasądzenie grzywny w celu zapewnienia poszanowania orzeczenia sądowego wydanego w sprawie cywilnej i handlowej, mianowicie w sprawie naruszenia prawa do własności intelektualnej będącego prawem prywatnym przysługującym spółce akcyjnej.

Roszczenia, których Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie uznał za „cywilne i handlowe”

Sprawa *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co KG* przeciwko *Eurocontrol*, zob. wyżej, dotycząca roszczenia wniesionego przez organ publiczny ustanowiony na mocy traktatu międzynarodowego w celu uzyskania od strony prywatnej zwrotu kosztów za użytkowanie jego sprzętu i usług w przypadku, gdy użytkowanie to było obowiązkowe, a opłaty określono jednostronnie.

Sprawa *Niderlandy* przeciwko *Rüffer* (C-814/79, Rec. 1980, 3807) dotycząca roszczenia wniesionego przez organ publiczny odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad publicznymi drogami wodnymi w ramach wykonywania powierzonych mu władzy publicznej, wnoszący powództwo przeciwko armatorowi o zwrot kosztów poniesionych w wyniku usuwania wraku po kolizji z wspomnianych dróg wodnych.

Sprawa *Lechoritou* przeciwko *Dimosiotis Omospondikis Dimokratias tis Germanias*⁽¹⁹⁾, zob. wyżej, dotycząca roszczenia wniesionego przez przedstawicieli ofiar masakr wojennych i osób z nich ocalałych dokonanych przez siły zbrojne, dochodzących odszkodowania od przedmiotowego państwa.

⁽¹⁹⁾ Przywołano w przypisie 17 powyżej.

2.2. Zakres stosowania rozporządzenia – zakres geograficzny

2.2.1. Ogólny zakres geograficzny

Rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich UE, z wyjątkiem Danii.

2.2.2. Sprawy transgraniczne – kwestie ogólne

Rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie jedynie do spraw określanych jako „transgraniczne”, tj. spraw, w których przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę; definicja znajduje się w art. 3 ust. 1. Zgodnie z art. 3 ust. 3 odpowiednim momentem dla rozstrzygnięcia, czy sprawa ma charakter transgraniczny, jest data wpłynięcia formularza pozwu do właściwego sądu lub trybunału. Należy wziąć pod uwagę fakt, że faktyczną podstawą tego warunku należy określić w pozwie w pkt 5 formularza A.

2.2.2.1. Powód spoza UE

Biorąc pod uwagę definicję pojęcia „transgraniczny” oraz uwzględniając skutki przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu Bruksela I, w pewnych okolicznościach powód, którego miejscem zamieszkania lub zwykłego pobytu jest państwo nienależące do UE, może mieć możliwość zastosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń przeciwko pozwanemu, którego miejscem zamieszkania jest UE. Byłoby tak w przypadku, gdy miejscem zamieszkania lub miejscem zwykłego pobytu pozwanego jest państwo członkowskie inne niż to, w którym znajduje się sąd właściwy, ponieważ wówczas strona pozwana przebywa w innym państwie niż sąd, co spełnia warunki określone w art. 3 ust. 1.

2.2.2.2. Pozwany spoza UE

Podobnie powód, którego miejscem zamieszkania lub miejscem zwykłego pobytu jest państwo członkowskie UE inne niż to, w którym znajduje się sąd właściwy, może mieć możliwość wniesienia roszczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń przeciwko pozwanemu, którego miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu znajduje się poza UE. Podstawą, w oparciu o którą sąd w UE będzie właściwy do orzekania w takiej sprawie, będzie podstawa wskazana we właściwym instrumencie UE, na przykład w rozporządzeniu Bruksela I.

2.3. Stosowanie – ramy czasowe

Rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń miało zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich UE z wyjątkiem Danii od dnia 1 stycznia 2009 r. W ramach tego postępowania roszczenie można jednak wnieść, nawet jeżeli dotyczy ono sprawy powstałej przed tą datą, o ile zgodnie z prawem właściwym nie wygasło zobowiązanie, na którym opiera się roszczenie lub nie upłynął termin przedawnienia mający zastosowanie do roszczenia.

2.4. Związek z innymi instrumentami UE

2.4.1. Rozporządzenie Bruksela I ⁽²⁰⁾

2.4.1.1. Zasady dotyczące jurysdykcji

Rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń nie określa żadnych zasad dotyczących jurysdykcji, w związku z czym w celu ustalenia właściwości sądów i trybunałów między państwami członkowskimi UE oraz w odniesieniu do

państw nienależących do UE należy zastosować zasady określone w rozporządzeniu Bruksela I. Dokładniejsze wyjaśnienie tej kwestii w kontekście funkcjonowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń przedstawiono poniżej w pkt 3.1.1 w rozdziale dotyczącym wszczęcia postępowania.

2.4.1.2. Uznawanie i wykonywanie orzeczeń sądowych

Jedną z głównych cech europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest zniesienie procedury *exequatur*⁽²¹⁾, co oznacza, że orzeczenie wydane w ramach postępowania uznaje się w innym państwie członkowskim i można je w nim wykonać bez konieczności uzyskania przez stronę wygrywającą stwierdzenia wykonalności, które jest wymagane zgodnie z przepisami dotyczącymi uznawania i wykonywania orzeczenia, określonymi w rozporządzeniu Bruksela I. W rozporządzeniu określono odrębne postępowanie wykonawcze, które przedstawiono w dalszej części niniejszego przewodnika w pkt 8.2 w rozdziale poświęconym tej kwestii. Należy zauważyć, że przepisy dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń określone w rozporządzeniu Bruksela I

⁽²⁰⁾ Zob. rozporządzenie Rady nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych („Bruksela I”), Dz.U. OJ L 12, 16.1.2001, s. 1. Rozporządzenie to podlega przeglądowi na podstawie wniosku Komisji Europejskiej, jednak wnioski muszą jeszcze zatwierdzić Rada i Parlament Europejski.

⁽²¹⁾ Do tego celu wyrażenie „zniesienie procedury *exequatur*” odnosi się do wyłączenia stosowania środków pośrednich określonych w rozporządzeniu Bruksela I, a w szczególności do wystąpienia o stwierdzenie wykonalności. W następstwie przyjęcia rozporządzenia nr 1215/2012 („nowego rozporządzenia Bruksela I”) z dniem 10 stycznia 2015 r. procedura *exequatur* zostanie zniesiona w przypadku orzeczeń objętych zakresem obowiązywania rozporządzenia.

można nadal stosować w celu wykonania orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, a o zastosowaniu wybranego postępowania decyduje osoba uprawniona do wystąpienia o wydanie orzeczenia.

2.4.2. Rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów⁽²²⁾ i przeprowadzania dowodów

Każde z tych rozporządzeń ma zastosowanie do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, o ile stosuje się je ogólnie do postępowań cywilnych, w których dokumenty należy przekazywać z jednego państwa członkowskiego do innego, natomiast postępowanie dowodowe przeprowadza się w danym państwie członkowskim przy udziale innego państwa członkowskiego. Rozporządzenie zawiera jednak określone przepisy dotyczące zarówno doręczania dokumentów, jak i postępowania dowodowego, które są nadrzędne wobec ogólnych przepisów określonych w innych instrumentach. Ponadto w rozporządzeniu zawarto niektóre przepisy dotyczące doręczania dokumentów wywodzące się z rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego, które również są nadrzędne

wobec przepisów określonych w rozporządzeniu w sprawie doręczania dokumentów w zakresie, w jakim się od nich różnią.

2.4.3. Rozporządzenie w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego i rozporządzenie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty

2.4.3.1. Podobieństwa i różnice w stosunku do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

W pewnym zakresie te dwa rozporządzenia można rozpatrywać łącznie z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń, ponieważ mają one pewne wspólne kluczowe cechy, takie jak uproszczone zasady uznawania i wykonywania poprzez zniesienie procedury *exequatur* i zapewnienie ponownego zbadania wydanych orzeczeń i zaświadczeń zgodnie z własnymi procedurami, gdy nie spełniono pewnych minimalnych standardów. W tym celu, oprócz kwestii dotyczących doręczania wspomnianych w poprzednim podpunkcie, rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń „zapożycza” z rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego pewne przepisy dotyczące ponownego zbadania orzeczeń, które mają zastosowanie do samego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

⁽²²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 324, 10.12.2007, s. 79) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174, 27.6.2001, s. 1).

Inną wspólną cechą tych trzech rozporządzeń jest fakt, że wprowadzają one w życie zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych. Ich głównym celem jest uproszczenie i przyspieszenie transgranicznego uznawania i wykonywania praw wierzycieli w Unii Europejskiej. Pod tym względem przyczyniają się one do tworzenia prawdziwej przestrzeni sprawiedliwości w Unii Europejskiej oraz do tworzenia jednolitego rynku. Każde z tych rozporządzeń obejmuje inny zakres – nie wszystkie z nich można stosować w każdej transgranicznej sprawie cywilnej.

Ponadto, chociaż między wspomnianymi trzema rozporządzeniami istnieją podobieństwa, występuje także jedna bardzo ważna różnica. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, w przeciwieństwie do europejskiego tytułu egzekucyjnego i postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, obejmuje zarówno sprawy, w których pozwany wdaje się w spór lub tego nie czyni. W związku z tym konieczne jest, aby przyszły powód na początku podjął decyzję dotyczącą tego, które postępowanie najlepiej będzie zastosować, przy czym decyzja ta w dużym stopniu będzie zależna od faktycznych okoliczności towarzyszących każdej sprawie, w szczególności od tego, czy istnieje prawdopodobieństwo, że pozwany wda się w spór co do uznania roszczenia, czy też nie, a także oczywiście od wartości przedmiotu sporu.

2.4.3.2. Porównanie zastosowania europejskiego tytułu egzekucyjnego, europejskiego nakazu zapłaty i europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

Europejski tytuł egzekucyjny jest odpowiedni jedynie w sytuacji, gdy zachodzi potrzeba uznania orzeczenia wydanego na podstawie ugody sądowej w sprawie, w której pozwany nie wdał się w spór, lub gdy zobowiązanie określono w dokumencie urzędowym wykonalnym w państwie członkowskim wydania. W tym celu w rozporządzeniu w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego zdefiniowano sprawę, w której nie wdano się w spór lub zrezygnowano z jego prowadzenia; zasadniczo jest to sprawa, w której nigdy nie poinformowano o chęci wdania się w spór i orzeczenie wydano zaocznie, lub sprawa, w której na późniejszym etapie wycofano się z początkowo wszczętego sporu.

Europejski nakaz zapłaty – postępowanie to jest szczególnie odpowiednie dla powoda w celu wniesienia powództwa, gdy nie dochodzi do uchylania się od uznania roszczenia; powód wnosi pozew do sądu, który w przypadku przyjęcia pozwu, wydaje nakaz i doręcza go pozwanemu, który może następnie wnieść sprzeciw, jednak nie prowadzi się żadnego dalszego postępowania sądowego w ramach europejskiego nakazu zapłaty, ponieważ jeżeli pozwany po prostu sprzeciwia się wydaniu nakazu, sprawa przestaje być rozpatrywana w ramach europejskiego nakazu zapłaty i zostaje objęta postępowaniem w ramach zwykłych

przepisów postępowania cywilnego; jeżeli pozwany nie wnosi sprzeciwu po doręczeniu nakazu, powód może podjąć takie środki egzekucyjne, jakie mogą być konieczne w celu zabezpieczenia płatności. Jest to szczególnie odpowiednie w odniesieniu do powodów wnoszących wiele pozwów, jak w przypadku przedsiębiorstw zajmujących się dostawą energii i podobnych przedsiębiorstw występujących przeciwko niepłacącym klientom.

Chociaż zakres europejskiego tytułu egzekucyjnego i europejskiego nakazu zapłaty jest podobny, różnica między nimi polega na tym, że europejski tytuł egzekucyjny poświadcza, iż wynik postępowania krajowego nadaje się do wykonania w innym państwie członkowskim, podczas gdy europejski nakaz zapłaty stanowi samodzielne postępowanie UE w znacznej mierze odbywające się w ten sam sposób we wszystkich państwach członkowskich. Wierzyciel musi zdecydować, w oparciu o które z nich dochodzić roszczenia, które jest lub prawdopodobnie będzie bezsporne. Europejski nakaz zapłaty jest szczególnie użyteczny dla wierzycieli pragnących dochodzić roszczeń w kilku państwach członkowskich, ponieważ muszą oni poznać tylko jedno postępowanie, a nie różne postępowania w krajowych systemach każdego z odnośnych państw członkowskich.

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń – należy odróżnić od pozostałych dwóch postępowań, ponieważ jest ono dostępne zarówno w przypadku spraw, w których pozwany wdał się w spór, jak i w przypadku spraw, w których do tego nie doszło,

o ile wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 2 000 EUR; w związku z tym postępowanie jest dostępne w przypadku spraw transgranicznych, w których podważono roszczenie. Jeżeli powód uważa, że nie dojdzie do sporu, bardziej wskazane jest skorzystanie z europejskiego nakazu zapłaty, które może być jedynym szczególnym samodzielnym postępowaniem UE dostępnym w odniesieniu do roszczeń transgranicznych przekraczających kwotę 2 000 EUR.

2.4.4. Inne instrumenty UE

Należy wziąć pod uwagę fakt, że istnieją różne instrumenty UE mające zastosowanie, na podstawie zasad w nich zawartych, do roszczeń rozpatrywanych w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń z uwagi na zakres przedmiotowy rozporządzenia. Odzwierciedlają to dwa przykłady: rozporządzenie Rzym I i rozporządzenie Rzym II dotyczące prawa właściwego odpowiednio dla zobowiązań umownych i zobowiązań pozaumownych. Przepisy zawarte w jednym ze wspomnianych rozporządzeń określają, jakie prawo jest właściwe w odniesieniu do roszczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, tak jak ma to miejsce w przypadku roszczenia w ramach każdego innego postępowania.

Osoby zajmujące się rozpatrywaniem roszczeń w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń muszą także uwzględnić fakt, że w zależności od konkretnego przedmiotu roszczenia mogą również istnieć inne instrumenty UE mające zastosowanie do danego

przedmiotu. Przykładowo roszczenie może być objęte zakresem stosowania instrumentów UE dotyczących ochrony konsumentów i w takim przypadku ich przepisy mogą mieć wpływ na prawa i obowiązki stron, jeżeli co do roszczenia zaistniał spór.

2.5. Związek z prawem krajowym

2.5.1. Krajowe prawo procesowe

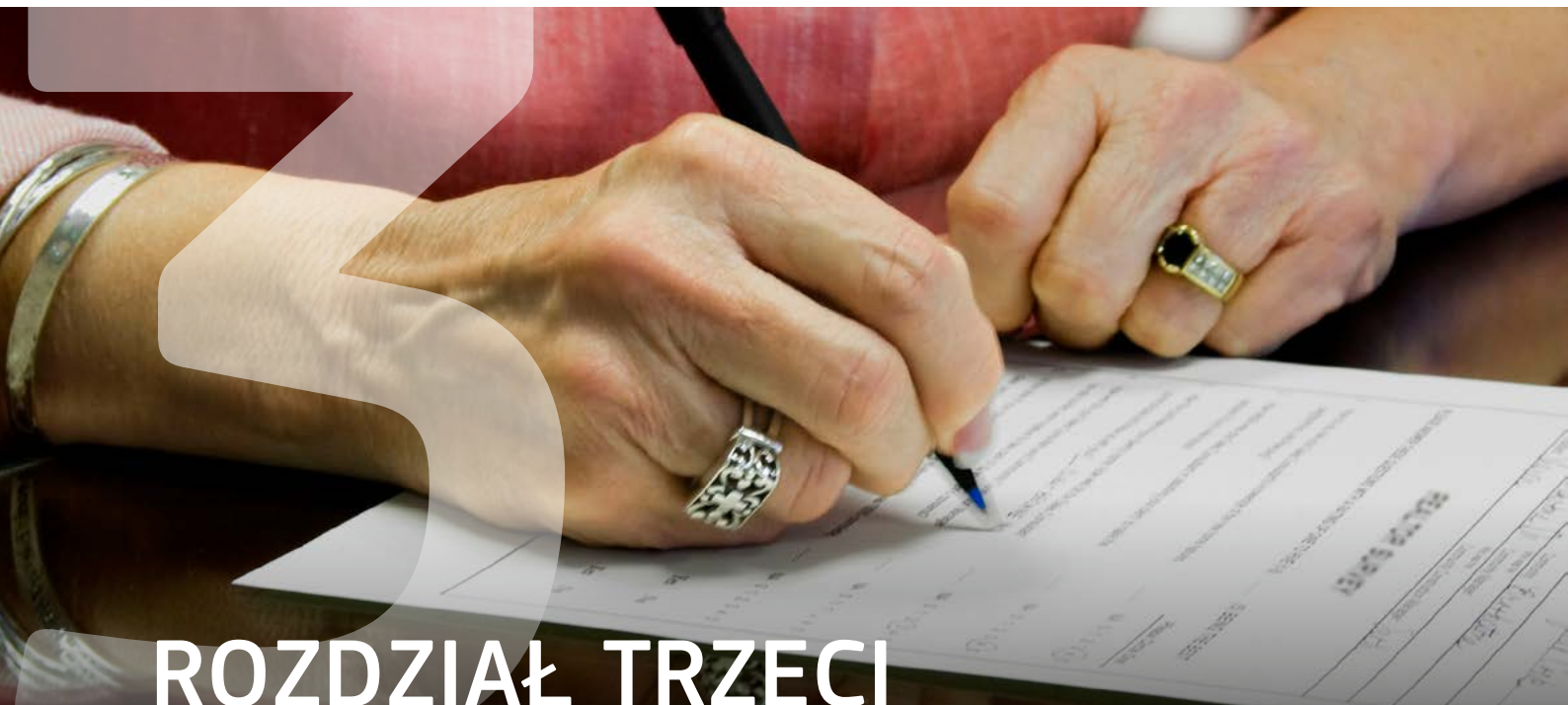
Prawo krajowe odgrywa rolę w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń na dwa sposoby. Po pierwsze, w odniesieniu do samego postępowania, w rozporządzeniu wyraźnie stwierdzono, że poza przewidzianymi w nim przypadkami europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma podlegać przepisom procesowym państwa członkowskiego, w którym prowadzone jest postępowanie. Ponadto w rozporządzeniu określa się konkretne przepisy prawa krajowego mające zastosowanie do pewnych konkretnych etapów postępowania; przykładem są przepisy dotyczące możliwości złożenia środka odwoławczego od orzeczenia w ramach europejskiego

postępowania w sprawie drobnych roszczeń oraz sytuacji, w której powództwo wzajemne przekracza pułap finansowy określony dla europejskiego drobnego roszczenia⁽²³⁾. Po drugie, krajowe prawo procesowe również trzeba będzie stosować, uwzględniając cele postępowania określone w motywie 7 rozporządzenia. Należy wziąć pod uwagę, że nie tylko nie należy stosować krajowego prawa procesowego w sprzeczności z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń, lecz także, że należy je stosować w celu wsparcia realizacji celów samego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

2.5.2. Krajowe prawo materialne

Poza tą ogólną sytuacją procesową krajowe prawo materialne najprawdopodobniej trzeba będzie stosować w odniesieniu do przedmiotu jakiegokolwiek pozwu. Prawo właściwe może jednak nie być prawem państwa członkowskiego sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę, w zależności od tego, jakie prawo jest właściwe zgodnie z odpowiednimi zasadami obowiązujących instrumentów prawa.

⁽²³⁾ Zob. pkt 9.2 poniżej w odniesieniu do informacji, jakie należy dostarczyć na temat krajowego prawa procesowego dla celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

ROZDZIAŁ TRZECI

Wszczęcie postępowania

3.1. Sąd właściwy do rozpatrzenia pozwu

Z uwagi na fakt, że na podstawie art. 11 rozporządzenia państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić możliwość uzyskania przez strony praktycznej pomocy w wypełnianiu formularzy, taka pomoc powinna być dostępna we wszystkich państwach członkowskich w zakresie uzupełnienia formularza pozwu, a także wszystkich innych formularzy.

3.1.1. Obowiązek wskazania przez powoda podstawy określenia właściwości sądu w formularzu pozwu

Zasady określające sąd lub trybunał, do którego należy przesłać pozew w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, są określone na szczeblu UE i na szczeblu krajowym. W przepisach UE dotyczących jurysdykcji określono, które sądy i trybunały są właściwe w państwach członkowskich, i w każdym państwie członkowskim w lokalnych przepisach krajowych określono, do którego sądu lub sądów należy przesłać europejskie drobne roszczenie. Stanowi to istotną kwestię dla powodów, ponieważ na podstawie art. 4 ust. 1 rozporządzenia formularz pozwu należy przesłać do sądu lub trybunału mającego jurysdykcją i właściwego rzeczowo do rozpatrzenia roszczenia. Powód musi zatem wypełnić część 4 formularza pozwu, aby wskazać podstawę określenia wybranego przez siebie sądu; praktyczna pomoc w wypełnianiu formularzy powinna być dostępna we wszystkich państwach członkowskich, ponieważ na podstawie art. 11 zobowiązane są one zapewnić stronom pomoc w wypełnieniu formularza pozwu i innych formularzy.

3.1.2. Przepisy UE dotyczące jurysdykcji

Przepisy mające zastosowanie określono w rozporządzeniu Bruksela I. Oznacza to, że w celu ustalenia sądu, do którego powinno przesłać się pozew, należy najpierw rozważyć, jaki przepis lub przepisy dotyczące jurysdykcji mają zastosowanie do sporu leżącego u podstaw pozwu. Przepis lub przepisy mające zastosowanie będą zależały od konkretnego stanu faktycznego, przy czym jedną z głównych różnic będzie kwestia, czy roszczenie wynika ze zobowiązania umownego, czy też ze zobowiązania pozaumownego, takiego jak zobowiązanie wynikające z błędu lub niedbalstwa pozwanego, które spowodowały szkodę, krzywdę lub inne straty po stronie powoda.

Aby umożliwić precyzyjne ustalenie, który sąd lub sądy są właściwe do rozpatrzenia sprawy w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, przyszły powód musi mieć możliwość oceny informacji na temat właściwości sądów krajowych państw członkowskich. Wiele państw członkowskich posiada strony internetowe, na których można znaleźć wspomniane informacje. Na mocy rozporządzenia państwa członkowskie mają także obowiązek przedstawić Komisji Europejskiej szczegółowe informacje na temat tego, jakie sądy lub trybunały są właściwe do rozpatrzenia sprawy w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, a następnie informacje te powinny zostać udostępnione ogółowi społeczeństwa.

Wspomniane informacje są zatem dostępne za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” umożliwiającego dostęp do stron internetowych europejskiego atlasu sądowego, który dostarcza informacje na temat prawa wewnętrznego państw członkowskich⁽²⁴⁾.

3.1.2.1. Jurysdykcja w sprawach dotyczących konsumentów

Istnieją specjalne przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu Bruksela I, które mają zastosowanie w sprawach dotyczących konsumentów. Konsumenta definiuje się jako osobę, która nie działa w celach gospodarczych. Aby ustalić, które przepisy w ramach rozporządzenia Bruksela I mają zastosowanie, szczególnie ważne jest ustalenie, jaki sąd jest właściwy w odniesieniu do roszczenia konsumenta na przykład wniesionego przeciwko przedsiębiorstwu. W pewnych okolicznościach konsument może mieć prawo wytoczyć powództwo przed sądem w państwie członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu i które ma jurysdykcję w sprawach europejskich drobnych roszczeń na podstawie lokalnych przepisów krajowych. W wielu przypadkach będzie to sąd w jego rodzinnym mieście. Jest to również istotne w innych rodzajach spraw dotyczących konsumentów, w tym w przypadku pozwów wniesionych przez przedsiębiorców przeciwko konsumentowi, przez „konsumenta” przeciwko innemu konsumentowi oraz w przypadku roszczeń między przedsiębiorcami.

⁽²⁴⁾ Linki do portalu „e-Sprawiedliwość” oraz stron internetowych atlasu podano na końcu niniejszego przewodnika.

3.1.2.2. Zasady dotyczące jurysdykcji „w sprawach konsumenckich” w rozporządzeniu Bruksela I

W art. 15–17 rozporządzenia Bruksela I zawarto specjalne przepisy dotyczące jurysdykcji w sprawach dotyczących umów konsumenckich. Przepisy te nie zastępują innych przepisów rozporządzenia, lecz dają konsumentom dodatkowy wybór w zakresie tego, gdzie złożyć pozew.

Jeżeli chodzi o umowę:

- sprzedaży na raty rzeczy ruchomych;
- pożyczki lub inną umowę kredytową spłacaną ratami; lub
- zawartą przez konsumenta z przedsiębiorcą, który prowadzi działalność gospodarczą lub kieruje taką działalność w jakikolwiek sposób, na przykład poprzez reklamę, do państwa członkowskiego na terytorium którego konsument ma miejsce zamieszkania

konsument może wytoczyć powództwo na podstawie umowy albo:

- przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium przedsiębiorca ten ma siedzibę; albo
- przed sąd miejsca, w którym konsument ma miejsce zamieszkania

a przedsiębiorca może wytoczyć powództwo na podstawie umowy przeciwko konsumentowi tylko przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium konsument ma miejsce zamieszkania. W obu przypadkach powództwo wzajemne można wytoczyć przed sąd, przed którym zawisto powództwo główne.

Nie ma możliwości zmiany wspomnianych zasad dotyczących jurysdykcji na podstawie umowy między konsumentem a przedsiębiorcą, chyba że:

- umowa została zawarta po powstaniu sporu będącego przedmiotem roszczenia;
- umowa ta przyznaje konsumentowi uprawnienie do wytaczania powództwa przed sądy inne niż wymienione we wspomnianych przepisach; lub
- umowa została zawarta między konsumentem a przedsiębiorcami, którzy mają miejsce zamieszkania lub siedzibę w tym samym państwie członkowskim, a umowa ta uzasadnia jurysdykcję sądów tego państwa członkowskiego i jest dopuszczalna według prawa tego państwa członkowskiego.

Uwagi:

1. Jeżeli umowę, z której wynika roszczenie, zawarto między konsumentem a przedsiębiorcą, który mimo że nie ma siedziby w tym samym państwie członkowskim, co konsument, posiada filię, agencję lub inny oddział w państwie członkowskim, a spór powstał w wyniku ich działalności, przedsiębiorca będzie traktowany, tak jak gdyby miał siedzibę na terytorium tego samego państwa członkowskiego, co konsument.
2. Przepisy szczególne dotyczące spraw konsumenckich zasadniczo nie mają zastosowania w przypadku umów przewozu; mają one jednak zastosowanie w odniesieniu do umów podróży, które zawierają cenę ryczałtową i przewidują połączone świadczenia przewozu i noclegu, jak na przykład w przypadku zorganizowanych wakacji.

3.1.3. Lokalne lub „krajowe” przepisy dotyczące jurysdykcji

Kiedy powód zdecyduje, który przepis lub przepisy rozporządzenia Bruksela I mają zastosowanie i w związku z tym, jakie sądy w jakim państwie lub państwach członkowskich są właściwe, aby zdecydować, do którego sądu złożyć pozew w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, powód będzie musiał także przyrzeć się wewnętrznym przepisom państwa członkowskiego, którego sądy lub trybunały są właściwe na podstawie przepisów UE, aby określić sąd właściwy lub sądy właściwe na mocy lokalnego prawa krajowego do rozpatrzenia europejskiego drobnego roszczenia. Sytuacja różni się w zależności od państwa członkowskiego, ponieważ kwestia ta nie jest uregulowana na poziomie UE.

W państwach członkowskich, w których istnieją krajowe postępowania w sprawie drobnych roszczeń lub podobne, sądy lub trybunały właściwe do rozpatrywania spraw w ramach postępowania krajowego często są również właściwe do rozpatrzenia europejskiego drobnego roszczenia. W innych państwach członkowskich istnieją specjalne przepisy dotyczące określania, do jakiego sądu lub trybunału należy składać europejskie drobne roszczenia, a w niektórych państwach członkowskich istnieje kilka możliwości w zależności od przedmiotu roszczenia.

Wszystkie te działania wymagają skorzystania ze źródeł informacji na temat przepisów wewnętrznych państw członkowskich. Wiele państw członkowskich posiada strony internetowe, na których podano

wspomniane informacje, a na mocy rozporządzenia ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń państwa członkowskie są zobowiązane przedstawić je Komisji Europejskiej, która z kolei udostępnia te informacje.

Wspomniane dalsze informacje są dostępne także za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” umożliwiającego dostęp do nich poprzez strony internetowe europejskiego atlasu sądowego, na których przedstawia się aktualne informacje na temat prawa wewnętrznego państw członkowskich⁽²⁵⁾.

3.2. Stosowanie formularza pozwu

Jak zauważono we wcześniejszej części niniejszego przewodnika, europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń powinno być zasadniczo postępowaniem pisemnym. W związku z tym postępowanie wszczyna się, stosując formularz pozwu określony w rozporządzeniu i znajdujący się w załączniku I do rozporządzenia jako formularz A. Na mocy art. 4 ust. 5 rozporządzenia państwa członkowskie są zobowiązane zapewnić, by formularze pozwu były dostępne we wszystkich sądach i trybunałach, w których istnieje możliwość wszczęcia europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Ponadto na podstawie art. 11 państwa członkowskie muszą dopilnować, by przy wypełnianiu formularzy była dostępna pomoc dla stron. Link do elektronicznej wersji

⁽²⁵⁾ Linki do portalu „e-Sprawiedliwość” oraz stron internetowych atlasu podano na końcu niniejszego przewodnika.

formularza pozwu we wszystkich językach urzędowych UE znajduje się na końcu niniejszego przewodnika. W całym formularzu pozwu przedstawiono instrukcje dotyczące tego, co powód powinien w nim umieścić; instrukcji tych należy ściśle przestrzegać. Istnieją jednak dwa szczególne aspekty, które zasługują na szczególną uwagę, mianowicie ocena samego powództwa i kwestia, w jaki sposób uwzględniać do celów tego powództwa odsetki.

3.2.1. Ocena powództwa

3.2.1.1. Sformułowanie pozwu

Ocena podstawy i kwoty roszczenia jest konieczna, aby wypełnić części 8 formularza A – „Uzasadnienie pozwu”, w której opisuje się roszczenie – oraz aby określić, czy roszczenie rzeczywiście nie przekracza pułapu finansowego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. W odniesieniu do pierwszej kwestii bardzo ważne jest, aby każdy oddzielny element roszczenia, a także jego podstawa były wyrażone jak najbardziej precyzyjnie, biorąc pod uwagę fakt, że pozwany może dążyć do podważenia roszczenia. Faktyczna podstawa roszczenia, którą należy przedstawić w ramce 8 formularza pozwu, powinna być poparta jak największą ilością materiałów pisemnych, aby umożliwić sądowi, do którego wpłynie pozew, określenie wartości przedmiotu sporu, podstawy roszczenia i dowodów na poparcie roszczenia. W przeciwnym wypadku istnieje ryzyko, że sąd odrzuci pozew jako niezasadny lub co najmniej

będzie wymagał od powoda przedstawienia dalszych informacji, co będzie wymagało czasu i opóźni postępowanie.

3.2.1.2. Wartość przedmiotu sporu

W odniesieniu do wartości przedmiotu sporu należy wziąć pod uwagę fakt, że pułap finansowy stosuje się pod warunkiem wyłączenia wszelkich wydatków, nakładów i odsetek dodanych do powództwa głównego. Jeżeli powództwo główne składa się z kilku elementów, należy je opisać osobno, jednak jeżeli wartość wszystkich tych elementów razem przekracza pułap finansowy, roszczenie nie podlega zakresowi europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń⁽²⁶⁾.

3.2.2. Uwzględnianie odsetek

Mimo że roszczenie ocenia się, nie uwzględniając odsetek, których dotyczy pozew, trzeba określić kwotę lub stopę odsetek, a także podstawę, od której narosły lub narastają odsetki związane z powództwem głównym, i należy to wskazać w ramce 7 pkt 7.4. Jeżeli jednak powództwo główne opiera się na żądaniu zapłaty odsetek, należy to wskazać w pkt 7.1 i na tej podstawie wartość przedmiotu sporu zostanie oceniona jako powództwo główne, mimo że dotyczy odsetek. Przykładem powyższego może być sytuacja, kiedy powództwo główne

⁽²⁶⁾ Należy wziąć pod uwagę fakt, że pułap finansowy zostanie poddany przeglądowi i kwota 2 000 EUR może ulec zmianie.

dotyczy odsetek od pożyczki, której suma główna została spłacona przez pozwanego.

3.3. Koszt wniesienia powództwa

W większości państw członkowskich sądy pobierają opłatę za przyjęcie pozwu w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i nie rozpatrują pozwu, o ile opłata nie zostanie uiszczona lub do chwili jej uiszczenia. Oznacza to, że w pierwszej kolejności należy ustalić, czy sąd, do którego ma być przesłany pozew, tj. sąd właściwy na podstawie przepisów UE i przepisów krajowych, wymaga uiszczenia opłaty za wniesienie powództwa. Jeżeli tak, następny krok polega na ustaleniu, ile wynosi przedmiotowa opłata i w jaki sposób należy ją uiścić. Informacje te również są dostępne za pośrednictwem lokalnych stron internetowych i poprzez stronę europejskiej sieci sądowej/europejskiego atlasu sądowego; zob. w tym względzie pkt 3.1.2. W każdym razie sposób płatności jakiegokolwiek opłaty należy wskazać w ramce 6 formularza pozwu, w której przedstawiono różne warianty.

3.4. Załączniki do formularza pozwu

Ponieważ europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń powinno być zasadniczo postępowaniem pisemnym, konieczne jest przesłanie wraz z formularzem pozwu wszystkich niezbędnych materiałów uzupełniających w postaci dokumentacji dowodowej. Materiały te muszą poświadczać wartość przedmiotu sporu, podstawę roszczenia

oraz dowody, na których będzie można się na oprzeć, jeżeli roszczenie będzie przedmiotem sporu, biorąc pod uwagę fakt, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie zarówno do spraw, w których występuje spór, jak i tych, w których do tego nie dochodzi. Elementy te określono to w art. 4 ust. 1 rozporządzenia oraz w części 8 formularza pozwu. Mimo że sąd może zażądać od powoda dalszych informacji (w odniesieniu do tej kwestii zob. pkt 5.2 poniżej), jeżeli informacje otrzymane wraz z formularzem pozwu rozpatrywane łącznie z informacjami przedstawionymi w samym formularzu pozwu są niewystarczające, aby uzasadnić powództwo, istnieje ryzyko, że pozew może zostać odrzucony, więc zaleca się przesłanie wszystkich stosownych informacji w momencie składania formularza pozwu, zawsze biorąc pod uwagę fakt, że może zaistnieć potrzeba ich przetłumaczenia, z czym wiąże się dodatkowe koszty.

3.5. Przesyłanie pozwu do sądu

W art. 4 ust. 1 rozporządzenia wyjaśniono, że pozew można przesłać za pośrednictwem poczty oraz innych środków komunikacji, takich jak faks lub poczta elektroniczna, akceptowanych przez państwo członkowskie, w którym wszczyna się postępowanie. W związku z tym konieczne jest, aby powód wiedział, jakie środki komunikacji są akceptowane przez sąd, do którego ma być przesłany pozew w celu wszczęcia postępowania. Kwestię tę ustala się w ramach postępowania krajowego państw członkowskich, a informacje na ten temat powinny być dostępne na tej samej zasadzie, co inne informacje dotyczące tych postępowań.

Powodowie muszą zachować ostrożność w ustalaniu, czego i w jakiej formie będzie wymagał sąd w odniesieniu do materiałów uzupełniających, zwłaszcza dokumentów i innych materiałów, które można wykorzystać jako dowody. Nie wszystkie sądy akceptują zeskanowane lub inne kopie dokumentów i dany sąd może wymagać oryginałów na podstawie krajowych reguł dowodowych. Z tego względu w zależności od dokładnego stanowiska w tej kwestii, nawet jeżeli sąd może przyjąć pozew w formie elektronicznej, przesłanie materiałów uzupełniających może nie być możliwe drogą elektroniczną i w związku z tym celowe byłoby przesłanie formularza pozwu wraz z dokumentami z pośrednictwem innych środków akceptowanych przez sąd⁽²⁷⁾.

3.6. Język

Na podstawie art. 6 ust. 1 formularz pozwu należy złożyć w języku sądu lub trybunału i ma to także zastosowanie do opisu dokumentów uzupełniających w części 8.2 formularza pozwu (zob. również pkt 4.7 poniżej w odniesieniu do innych formularzy i dokumentów). Należy zachować ostrożność przy wyborze właściwego języka

w tych państwach członkowskich, w których istnieje kilka języków „urzędowych”. Niektóre państwa członkowskie są także przygotowane do przyjmowania pozwów w języku innym niż język „urzędowy”⁽²⁸⁾. Należy mieć również na uwadze fakt, że pozwany może mieć prawo do odmowy przyjęcia doręczenia formularza pozwu i dokumentów, jeżeli stosowne wymagania językowe dotyczące doręczenia nie są spełnione, co wyjaśniono szczegółowo w pkt 4.2 oraz przypisie 32 poniżej. Należy zauważyć, że jeżeli konieczne jest tłumaczenie do celów art. 6 ust. 3, odpowiedzialność za zapewnienie tłumaczenia i w związku z tym za koszty ponosi strona zobowiązana do tego przez sąd. Ta sama zasada ma zastosowanie, w przypadku gdy strona odmawia przyjęcia dokumentu, dlatego że nie jest on sporządzony we właściwym języku określonym w art. 6 ust. 3.

⁽²⁷⁾ Chociaż niektóre sądy są przygotowane do przyjmowania formularzy pozwu w formie elektronicznej, a ich liczba może się zwiększyć, wątpliwe jest, by sądy te mogły przyjmować dokumenty towarzyszące w formie elektronicznej; w rozporządzeniu nie ma przepisów zapobiegających przyjmowaniu przez sądy dokumentów drogą elektroniczną i należy mieć nadzieję, że sytuacja będzie się polepszać z biegiem czasu, ponieważ stanowiłoby to wsparcie ogólnego celu, zgodnie z którym europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń powinno być proste, szybkie i stosunkowo niedrogie dla użytkowników.

⁽²⁸⁾ Informacje dotyczące tego, jakie języki są wymagane lub dozwolone, można znaleźć na krajowych stronach internetowych lub na stronach europejskiego atlasu sądowego/europejskiej sieci sądowej.

ROZDZIAŁ CZWARTY

Postępowanie po wpłynięciu
pozwu do sądu

4.1. Korygowanie lub uzupełnianie formularza pozwu przez powoda

4.1.1. Sąd sprawdza formularz pozwu

Pierwszą czynnością, jaką musi wykonać sąd po otrzymaniu formularza pozwu i materiałów uzupełniających, a przed doręczeniem dokumentów pozwanemu, jest sprawdzenie, czy formularz wypełniono właściwie, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia. Jeżeli tak się nie stało i o ile sąd od początku nie jest zdania, że powództwo jest nieuzasadnione lub całkowicie niedopuszczalne, w którym to przypadku może zwrócić pozew, sąd może zażądać od powoda uzupełnienia lub skorygowania formularza pozwu lub dostarczenia uzupełniających informacji lub dokumentów. Kwestie te określono w art. 4 ust. 4.

4.1.2. Sąd informuje powoda, jeżeli powództwo nie jest objęte zakresem stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

Jeżeli sąd uzna, że powództwo, chociaż jest właściwie sformułowane i dobrze uzasadnione, nie dotyczy jednak spraw objętych zakresem zastosowania rozporządzenia, na przykład jeżeli odnosi się do przedmiotu, który nie może stanowić podstawy powództwa w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, lub jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza pułap finansowy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, na mocy

art. 4 ust. 3 rozporządzenia musi poinformować o tym powoda⁽²⁹⁾. Powód może wtedy wycofać pozew lub w przypadku gdy tego nie zrobi, sąd jest zobowiązany, również na mocy art. 4 ust. 3, przeprowadzić postępowanie zgodnie z odpowiednim postępowaniem krajowym.

4.1.3. Powód może zwrócić się o pomoc w uzupełnianiu formularza pozwu

Ponieważ wprowadzanie korekty zajmuje dodatkowo czas, w interesie powoda leży co do zasady zapewnienie właściwego uzupełnienia formularza i przesłania go do sądu wraz ze wszystkimi niezbędnymi dokumentami uzupełniającymi przy składaniu go po raz pierwszy. W tym zakresie powód powinien mieć możliwość skorzystania z pomocy w wypełnianiu formularzy, co na mocy art. 11 muszą zapewnić państwa członkowskie. W wielu państwach członkowskich taką pomoc świadczą pracownicy sądu, ale zasady są różne.

⁽²⁹⁾ Jeżeli sąd postanowi przyjąć pozew, ale przeprowadzić postępowanie zgodnie z odpowiednim postępowaniem krajowym, powinien on także powiadomić powoda o tej decyzji; niektóre państwa członkowskie przygotowały formularz również do tego celu. Zasadniczo w niektórych państwach członkowskich przygotowano formularze do stosowania w połączeniu z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń oprócz formularzy przewidzianych w rozporządzeniu.

4.1.4. Wezwanie powoda do uzupełnienia lub skorygowania formularza pozwu

Wezwanie należy wystosować z zastosowaniem formularza B określonego w rozporządzeniu. Formularz ten można także zastosować w przypadku, gdy formularza pozwu nie złożono w języku sądu, w celu wezwania powoda do złożenia formularza we właściwym języku. W formularzu tym sąd wyznacza termin, w którym powód musi dostarczyć wymagane informacje lub zwrócić skorygowany formularz. Na mocy art. 14 ust. 2 rozporządzenia zapewnia się możliwość przedłużenia wspomnianego terminu przez sąd w wyjątkowych przypadkach. Jeżeli powód nie zastosuje się do tego wezwania w wyznaczonym terminie lub jeżeli formularz w dalszym ciągu nie będzie uzupełniony właściwie lub w odpowiednim języku, pozew może zostać odrzucony. Skutkiem odrzucenia na tej podstawie nie jest podjęcie decyzji co do istoty pozwu, który można wnieść ponownie jako europejskie drobne roszczenie lub w ramach odpowiedniego postępowania krajowego.

4.2. Przesłanie formularza pozwu pozwanemu

4.2.1. Sąd przesyła kopię formularza pozwu A i formularz C

Po podjęciu przez sąd decyzji, że można przeprowadzić postępowanie w sprawie powództwa jako europejskiego drobnego roszczenia, niezależnie od tego, czy jest to pierwotny formularz pozwu złożony przez powoda, czy też formularz skorygowany lub po dostarczeniu przez powoda uzupełniających informacji lub dokumentów, sąd przesyła pozwanemu kopię formularza pozwu i dokumenty uzupełniające wraz z formularzem odpowiedzi C, którego pierwszą część uzupełnia sąd⁽³⁰⁾.

4.2.2. Termin

Sąd jest zobowiązany przesłać dokumenty pozwanemu w terminie 14 dni od otrzymania właściwie uzupełnionego formularza pozwu do celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Termin ten zaczyna biec albo od pierwotnej daty otrzymania formularza pozwu, jeżeli nie zażądano żadnej korekty ani uzupełniających informacji, albo od późniejszej daty, która jest właściwa, biorąc pod uwagę termin wyznaczony powodowi na skorygowanie lub uzupełnienie formularza lub dostarczenie uzupełniających informacji.

⁽³⁰⁾ Należy zachować ostrożność, jeżeli chodzi o język formularzy – zob. pkt 4.2.3 w odniesieniu do wymagań w zakresie doręczania; niektóre sądy przysyłają formularze zarówno w języku sądu, jak i w języku odbiorcy.

4.2.3. Sposoby doręczania

4.2.3.1. Doręczanie drogą pocztową za potwierdzeniem odbioru – art. 13 ust. 1

Na mocy art. 13 ust. 1 sąd musi przesłać formularz C wraz z kopią formularza pozwu i dokumentów uzupełniających drogą pocztową za potwierdzeniem odbioru wskazującym datę odbioru⁽³¹⁾.

4.2.3.2. Domyślne zasady doręczania – art. 13 ust. 2

Jeżeli doręczenie drogą pocztową nie jest możliwe, rozporządzenie przewiduje, że dla celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń dokumenty można doręczyć w jeden ze sposobów określonych w rozporządzeniu w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego. W odniesieniu do tych domyślnych zasad zob. art. 13 i 14 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego. Należy podkreślić, że wspomniane zasady doręczania zapożyczone z rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego są domyślnymi zasadami, które należy stosować tylko gdy nie można doręczyć dokumentów, przy użyciu sposobów opisanych w art. 13 ust. 1 rozporządzenia ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń. Bardziej szczegółowe informacje na temat tych domyślnych zasad podano w ramce dotyczącej doręczenia na stronie obok.

⁽³¹⁾ Jeżeli doręczenie musi się odbyć w innym państwie członkowskim, dokumenty trzeba przekazać do tego państwa członkowskiego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie doręczania dokumentów.

Domyślne zasady doręczania dokumentów zgodnie z art. 13 i 14 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego

4.2.3.2.1. Doręczenie za potwierdzeniem odbioru przez odbiorcę lub osobę reprezentującą odbiorcę

Podsumowując, sposoby doręczenia za potwierdzeniem odbioru określone w art. 13 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego umożliwiając:

- osobiste doręczenie z poświadczeniem odbioru podpisanym przez odbiorcę;
- oświadczenie właściwej osoby, która dokonała doręczenia, że odbiorca otrzymał dokument lub odmówił jego przyjęcia bez żadnego uzasadnienia prawnego⁽³²⁾;

⁽³²⁾ W związku z tym należy szczególnie uwzględnić prawo do odmowy przyjęcia dokumentów na mocy art. 8 rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów (rozporządzenie (WE) nr 1393/2007), jeżeli nie zostały one sporządzone w języku, który odbiorca rozumie, lub języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych miejsca, w którym ma nastąpić doręczenie, ani nie dołączono do nich tłumaczenia na taki język; zob. również motyw 12 rozporządzenia; nie oznacza to jednak, że pozwany ma prawo odmówić przyjęcia dokumentu, którego nie sporządzono w języku danego państwa członkowskiego, jeżeli jest on w stanie zrozumieć język dokumentu; w związku z tym zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości nr C-14/07 – *Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR and Industrie- und Handelskammer Berlin v Nicholas Grimshaw & Partners Ltd.*

- doręczenie drogą pocztową za poświadczeniem odbioru podpisanym przez odbiorcę⁽³³⁾;
- doręczenie drogą elektroniczną za poświadczeniem odbioru podpisanym przez odbiorcę.

4.2.3.2.2. Doręczenie bez potwierdzenia odbioru przez odbiorcę lub osobę reprezentującą odbiorcę

Podobnie, sposoby doręczenia bez potwierdzenia odbioru określone w art. 14 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego umożliwiają:

- doręczenie na osobisty adres odbiorcy do rąk osób mieszkających z odbiorcą w tym samym gospodarstwie domowym lub tam zatrudnionych;
- w przypadku odbiorcy, który prowadzi działalność gospodarczą lub jest osobą prawną, dokumenty można również doręczyć w lokalu przedsiębiorstwa odbiorcy, do rąk osób zatrudnionych przez odbiorcę;
- złożenie dokumentu w skrzynce pocztowej odbiorcy;
- złożenie dokumentu na pocztę lub we właściwym organie władzy publicznej, za pisemnym powiadomieniem o takim złożeniu pozostawionym w skrzynce pocztowej odbiorcy, w którym

wyraźnie określono charakter dokumentu jako dokumentu sądowego lub skutek prawny powiadomienia jako skutkującego doręczeniem i powodującego uruchomienie biegu terminów.

Przy zastosowaniu jednego z przedmiotowych czterech sposobów doręczenie musi być poświadczane:

- potwierdzeniem odbioru podpisanym przez osobę, do rąk której nastąpiło doręczenie; lub
- dokumentem podpisanym przez osobę, która dokonała doręczenia, w którym wskazano zastosowaną metodę doręczenia, datę doręczenia oraz nazwisko osoby, która odebrała dokument, a także stosunek, w jakim pozostaje ona do odbiorcy.

Doręczenia można także dokonać w następujący sposób:

- drogą pocztową bez potwierdzenia odbioru, jeżeli odbiorca ma adres w państwie członkowskim, w którym znajduje się sąd rozpatrujący pozew pod względem merytorycznym;
- drogą elektroniczną, za automatycznym potwierdzeniem dostarczenia, pod warunkiem że odbiorca uprzednio wyraźnie zgodził się na taką metodę doręczenia.

Uwaga: Doręczenie w jeden z wymienionych sposobów nie jest dopuszczalne, jeżeli nie ma pewności co do adresu dłużnika.

⁽³³⁾ Jest to sposób podobny do określonego w art. 13 ust. 1 rozporządzenia ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń – zob. pkt 4.2.3.1.

4.3. Działania, jakie może podjąć pozwany po otrzymaniu formularza pozwu

Po otrzymaniu formularza pozwu pozwany może:

- odpowiedzieć w terminie 30 dni od doręczenia formularza pozwu:
 - uzupełniając część II formularza odpowiedzi C i odsyłając go do sądu wraz z wszelkimi odpowiednimi dokumentami uzupełniającymi; lub
 - bez wykorzystania formularza odpowiedzi w inny odpowiedni sposób;
- nie odpowiedzieć – w tym przypadku sąd wyda orzeczenie w sprawie powództwa po 30 dniach od daty doręczenia.

Pozwany, udzielając odpowiedzi, może między innymi:

- przyjąć lub podważyć roszczenie w całości lub w części;
- podważyć podstawę określenia właściwości sądu, na której oparto roszczenie;
- podważyć roszczenie, twierdząc że:
 - wykracza ono poza zakres materialny europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń – pkt 1 części II formularza odpowiedzi C zawiera pole przeznaczone do tego celu; lub
 - nie jest to sprawa transgraniczna w rozumieniu art. 3 rozporządzenia;

- stwierdzić, iż wartość przedmiotu sporu, jeżeli jest niepieniężna, przekracza wartość określoną w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń;
- podważyć istotę roszczenia lub kwotę, której dotyczy pozew;
- wskazać w pkt 2 części II formularza odpowiedzi, jakich świadków i inne dowody ma zamiar zgłosić, i załączyć wszelkie odpowiednie dokumenty uzupełniające;
- wnioskować o przeprowadzenie rozprawy w pkt 3 formularza odpowiedzi; oraz
- wnieść powództwo wzajemne na formularzu pozwu A i złożyć je wraz ze wszelkimi istotnymi dokumentami uzupełniającymi oraz formularzem odpowiedzi.

Uwaga: Pozwany nie jest zobowiązany do przestania jakichkolwiek dokumentów powodowi; jest to zadaniem sądu zgodnie z warunkami określonymi w art. 5 ust. 4 i art. 5 ust. 6 rozporządzenia.

4.4. Powództwo lub powództwo wzajemne przekraczające pułap

Jeżeli pozwany twierdzi, że wartość roszczenia niepieniężnego przekracza pułap finansowy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, sąd musi rozpatrzyć tę kwestię w terminie 30 dni od wysłania odpowiedzi powodowi. W przypadku gdy pozwany wnosi powództwo wzajemne, powód ma podobne prawo do stwierdzenia, że powództwo wzajemne przekracza pułap finansowy. Z warunków

określonych w art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 5 z zastosowaniem do powództwa wzajemnego określonego w art. 5 ust. 7 wynika, że powód i pozwany mają możliwość wzajemnego podważania swoich oświadczeń na tym etapie postępowania. Orzeczenie sądu w tej kwestii nie dotyczy istoty powództwa lub powództwa wzajemnego, a stwierdza jedynie, czy wytoczone powództwo dotyczy spraw objętych zakresem zastosowania postępowania⁽³⁴⁾. W art. 5 ust. 5 i 7 rozporządzenia przewidziano, że decyzja sądu w tym przedmiocie nie podlega zaskarżeniu jako odrębna sprawa.

4.5. Powództwo wzajemne

W przypadku gdy pozwany wnieśli powództwo wzajemne, wtedy jak przewidziano w art. 5 ust. 7, wszystkie przepisy rozporządzenia, w szczególności art. 4 oraz art. 5 ust. 3–5, a także art. 2, mają zastosowanie do powództwa wzajemnego jak do powództwa głównego. Oznacza to, że powództwo wzajemne musi dotyczyć spraw objętych zakresem zastosowania rozporządzenia, a przepisy dotyczące wszczęcia postępowania mają zastosowanie także do powództwa wzajemnego⁽³⁵⁾. W odniesieniu do powództwa wzajemnego mają zastosowanie następujące dodatkowe punkty:

⁽³⁴⁾ Zob. także pkt 4.1.2 powyżej w odniesieniu do sytuacji, w której wytoczone powództwo lub powództwo wzajemne nie dotyczy spraw objętych zakresem zastosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

⁽³⁵⁾ W tej kwestii zob. rozdział trzeci niniejszego przewodnika, do którego należy się odnieść.

- sąd musi przekazać powództwo wzajemne oraz dokumenty uzupełniające powodowi w terminie 14 dni od ich otrzymania;
- powód musi odpowiedzieć w terminie 30 dni od doręczenia;
- jeżeli wartość powództwa wzajemnego przekracza pułap finansowy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, całą sprawę, czyli zarówno powództwo, jak i powództwo wzajemne, wyłącza się z zastosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i rozpatruje się zgodnie z odpowiednimi postępowaniami w państwie członkowskim sądu rozpatrującego sprawę w tym sądzie lub w innym sądzie właściwym na podstawie prawa krajowego.

Uwaga: Powództwo i powództwo wzajemne w celu dokonania ich wyceny należy traktować jako odrębne powództwa. Wynika to z faktu, że art. 2 ma zastosowanie do powództwa wzajemnego na podstawie art. 5 ust. 7. Wynika z tego również, że nie chodzi o to, aby łączna wartość przedmiotu sporu w sprawie z powództwa i z powództwa wzajemnego znajdowała się poniżej wyznaczonego pułapu finansowego, by sprawę można nadal było rozpatrywać w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń; w związku z tym przy podejmowaniu przedmiotowej decyzji sąd nie jest właściwy do rozpatrywania kwestii wartości poza przedmiotem wartości sporu odpowiednio powództwa i powództwa wzajemnego.

4.6. Terminy

Należy zauważyć, że istnieją określone terminy mające zastosowanie do wszystkich etapów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, i szczególnie ważne jest przestrzeganie ich podczas wszczynania postępowania oraz kiedy sąd zaczyna rozpatrywać sprawę. Terminy określone w szczególności w art. 5 mają decydujące znaczenie dla szybkiego przeprowadzenia postępowania, zwłaszcza te dotyczące doręczania dokumentów i udzielania odpowiedzi przez pozwanego i powoda w zależności od tego, jak rozwija się powództwo. Na podstawie art. 14 ust. 2 sąd może przedłużyć terminy wyznaczone pozwanemu na złożenie odpowiedzi na powództwo – na podstawie art. 5 ust. 3 – oraz powodowi na złożenie odpowiedzi na powództwo wzajemne – na podstawie art. 5 ust. 6, ale jedynie w wyjątkowych przypadkach.

4.7. Język

Należy mieć na uwadze fakt, że zasady dotyczące języka stosowanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń są takie same w odniesieniu do odpowiedzi pozwanego, powództwa wzajemnego oraz odpowiedzi na nie, a także opisu wszelkich dokumentów uzupełniających do powództwa wzajemnego, ponieważ dotyczą one powództwa głównego; kwestia ta odnosi się do pkt 3.6 powyżej.

ROZDZIAŁ PIĄTY

Ustalenie stanu faktycznego

5.1. Obowiązek sądu w odniesieniu do kwestii spornych

5.1.1. Sąd podejmuje działania w celu w ustaleniu stanu faktycznego

Podstawowym zadaniem sądu w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest ustalenie wszelkich spornych faktów dotyczących pozwu lub powództwa wzajemnego. Wynika to z faktu, że na podstawie stosownych artykułów rozporządzenia – art. 4 ust. 4, art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 – na sądzie spoczywa taki obowiązek oraz obowiązek podjęcia działań, by wskazać stronom, jakich informacji od nich potrzebuje w celu rozstrzygnięcia kwestii spornych. W ten sposób sąd sprawuje pieczę nad całokształtem postępowania (prowadzenie i kontrola). Dąży się tym samym do tego, by sąd realizował cele rozporządzenia, czyli by postępowanie było szybkie, proste i względnie mniej kosztowne.

5.1.2. Sąd określa środki dowodowe i rodzaj dowodów

Z tego względu również art. 9 stanowi, że sąd określa środki dowodowe i wysłuchuje zeznań ustnych oraz opinii biegłych tylko wtedy, gdy jest to konieczne do wydania orzeczenia. W swojej ocenie sąd kieruje się kosztem takiego postępowania dowodowego w kontekście polityki określonej m.in. w art. 1 i 16 oraz w motywie 29, w ramach której celem europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest

obniżenie kosztów dochodzenia roszczeń w sprawach transgranicznych o niskiej wartości. Art. 5 ust. 1 stanowi, że do sądu należy decyzja, czy w celu ustalenia faktów wymagana jest rozprawa, ale przeprowadzenie rozprawy jest fakultatywne i sąd może przeprowadzić postępowanie dowodowe bez rozprawy.

5.2. Informacje dodatkowe dostarczone przez powoda i pozwanego

Jak wspomniano wcześniej w punkcie 4.1 niniejszego przewodnika oraz jak stanowi art. 4 ust. 4 i art. 5 ust. 7, w momencie przyjęcia formularza pozwu lub powództwa wzajemnego sąd może zwrócić się do stron o dostarczenie dalszych informacji, jeśli uznaje to za konieczne. W związku z tym, że na sądzie spoczywa obowiązek ustalenia faktów i określenia kwestii związanych z roszczeniem, art. 7 ust. 1 lit. a) umożliwi również sądowi zwrócenie się o przedstawienie dalszych szczegółowych informacji dotyczących roszczenia już po otrzymaniu odpowiedzi na pozew lub powództwo wzajemne po jego doręczeniu. Sąd ustala termin, w jakim należy dostarczyć informacje; zgodnie z art. 14 ust. 2 termin ten można również przedłużyć w wyjątkowych przypadkach. Na podstawie art. 7 ust. 3 w związku z art. 14 ust. 1 sąd musi poinformować stronę, do której się zwraca, o konsekwencjach niedotrzymania terminu, które mogą obejmować dokonanie ustaleń na niekorzyść tej strony lub odrzucenie roszczenia. Wszystkie te przepisy mają na celu wzmocnienie roli sądu w prowadzeniu sprawy, tak aby mógł wydać szybko orzeczenie.

5.3. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy

5.3.1. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy tylko wtedy, gdy jest to konieczne

Jak stwierdzono wcześniej, do sądu należy decyzja, czy w celu ustalenia stanu faktycznego należy przeprowadzić rozprawę. Wynika to z zasad określonych w art. 5 ust. 1, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest zasadniczo postępowaniem pisemnym, a sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy tylko wtedy, gdy uzna to za niezbędne w celu rozstrzygnięcia kwestii spornych dotyczących faktów, których nie można rozstrzygnąć w inny sposób, np. przez zwrócenie się do jednej ze stron lub obydwu stron o dostarczenie informacji dodatkowych, lub jeżeli wnosi o to jedna ze stron. Oznacza to, że sąd podejmuje decyzję dotyczącą przeprowadzenia rozprawy dla każdej sprawy odrębnie, przy uwzględnieniu konkretnych faktów dotyczących sporu oraz informacji dostępnych sądowi i możliwych do zdobycia przez sąd bez przeprowadzania rozprawy. Wykonując swoje funkcje na podstawie art. 5 ust. 1 oraz stosując ogólną zasadę, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń należy postrzegać jako postępowanie pisemne, w związku z którym rozprawę przeprowadza się w sytuacjach wyjątkowych, sąd powinien podjąć decyzję o tym, czy należy przeprowadzić rozprawę, czy też nie, w poszczególnych przypadkach, przy uwzględnieniu wszystkich konkretnych okoliczności danej sprawy, i nie powinien kierować się ogólną zasadą, że zarządza

rozprawę w każdej sprawie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń⁽³⁶⁾. Sądy powinny rozważyć kwestie takie jak koszt i dogodność podczas podejmowania decyzji co do przeprowadzenia rozprawy.

5.3.2. Sąd może odmówić przeprowadzenia rozprawy

Nawet jeżeli jedna ze stron wnosi o przeprowadzenie rozprawy, sąd może nie przychylić się do wniosku, jeżeli po uwzględnieniu okoliczności sprawy jest zdania, że rozprawa nie jest konieczna do rozstrzygnięcia sporu i do rzetelnego przeprowadzenia postępowania. Podejmując decyzję o przeprowadzeniu rozprawy oraz w trakcie rozprawy, sąd musi przestrzegać prawa do rzetelnego procesu sądowego oraz stosować zasadę postępowania kontradyktoryjnego, jak wyjaśniono w motywie 9. Jeżeli sąd oddala wniosek o przeprowadzenie rozprawy, musi uzasadnić to na piśmie, przy czym art. 5 ust. 1 wyraźnie stanowi jednak, że postanowienie o oddaleniu wniosku nie może podlegać odrębnemu odwołaniu lub ponownemu zbadaniu.

⁽³⁶⁾ W odniesieniu do obowiązku podjęcia decyzji co do przeprowadzenia rozprawy spoczywającym na sądzie w ujęciu ogólnym zob. punkt 5.6.2 poniżej i motyw 9.

5.4. Kwestie związane z postępowaniem dowodowym

Art. 9 ust. 1 nie pozostawia wątpliwości co do tego, że to sąd określa środki dowodowe oraz zakres postępowania dowodowego niezbędny do wydania orzeczenia. Decyzje w tych kwestiach należy podejmować zgodnie z zasadami stosowanymi w postępowaniu dowodowym, które stanowią część przepisów prawnych właściwych do postępowania w danym sądzie oraz krajowego prawa procesowego. Art. 9 ust. 2 stanowi, że sąd może dopuścić pisemne zeznania, jeżeli pozwalają na to przepisy i procedura. Sąd musi mieć na względzie, że celem jest jak najszybsze i najmniej kosztowne postępowanie, w związku z czym art. 9 ust. 3 stanowi, że sąd musi wybrać takie sposoby prowadzenia postępowania dowodowego, które spełniają te normy i które są najprostsze i najmniej kłopotliwe. W przypadku gdy postępowanie dowodowe ma się odbyć we współpracy z innym państwem członkowskim UE, sąd będzie musiał rozważyć zastosowanie procedur ustanowionych na podstawie stosownych przepisów UE, a w szczególności przepisów zawartych w rozporządzeniu w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych⁽³⁷⁾. Na podstawie art. 9 ust. 2 sąd musi uwzględnić koszt przeprowadzenia postępowania dowodowego podczas podejmowania decyzji o wysłuchaniu zeznań bieżących lub wysłuchaniu zeznań.

⁽³⁷⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1206/2001.

5.5. Wykorzystanie ICT

Art. 8 i art. 9 ust. 1 stanowią, że sąd powinien wspierać stosowanie środków komunikacji elektronicznej, takich jak konferencje wideo lub telekonferencje, w rozprawach lub w ramach przeprowadzania postępowania dowodowego. Rozwiązanie to ma pomóc w utrzymaniu kosztów na minimalnym poziomie oraz w przyspieszeniu sprawy, chociaż zależy od dostępności środków technicznych służących do wykorzystania ICT. Biorąc pod uwagę dostępność takich środków ICT, ich stosowanie może przyczynić się do zaoszczędzenia czasu i pieniędzy, szczególnie w sytuacjach, w których sąd wyjątkowo postanawia wysłuchać zeznań ustnych świadków przebywających w innym państwie członkowskim. W razie konieczności sąd może więc skorzystać z przepisów rozporządzenia dotyczącego przeprowadzania dowodów, mając na względzie uproszczenie procesu przeprowadzenia transgranicznego postępowania dowodowego⁽³⁸⁾.

⁽³⁸⁾ Zob. również motyw 20 i przypis 24 powyżej; w celach związanych z postępowaniem dowodowym zob. również „Wykorzystanie wideokonferencji do przeprowadzania dowodów w sprawach cywilnych i handlowych na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. Praktyczny przewodnik” http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_videoconferencing_pl.pdf

5.6. Rola sądu

5.6.1. Sąd określa procedurę

Główne cele europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń określone art. 1 rozporządzenia są następujące: przyspieszenie, uproszczenie i obniżenie kosztów postępowania spornego dotyczącego drobnych roszczeń w sprawach transgranicznych w UE, a co za tym idzie – ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości⁽³⁹⁾. Realizując te cele, sądy pełnią kluczową rolę w podejmowaniu działań na rzecz kontrolowania i określania procedur, do których należy się stosować w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, oraz w odpowiednim stosowaniu krajowych przepisów proceduralnych. Oprócz określania zakresu postępowania dowodowego i metod jego przeprowadzania sąd musi na ogół przeprowadzać postępowanie zgodnie z zasadami postępowania kontryktoryjnego oraz prawa do rzetelnego procesu sądowego w danej sprawie. Ponadto na mocy art. 12 ust. 3 na sądzie spoczywa obowiązek dążenia w stosowanych przypadkach do osiągnięcia ugody pomiędzy stronami, przy czym obowiązek ten nie ogranicza się do przeprowadzenia rozprawy, lecz obejmuje również postępowanie w sprawie pozwu i powództwa wzajemnego.

⁽³⁹⁾ Zob. również motywy 5, 7 i 8.

5.6.2. Sąd informuje strony o kwestiach proceduralnych

Obowiązek sądu polegający na kontrolowaniu i określaniu procedur w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń rozszerza art. 12 ust. 2, na mocy którego sąd ma również obowiązek wspierania stron w sprawach proceduralnych poprzez informowanie ich o kwestiach proceduralnych, zaś z motywu 9 wynika, że sąd musi traktować strony w równy sposób w celu zapewnienia rzetelności postępowania. Obowiązek informowania stron o kwestiach proceduralnych można wypełniać na różne sposoby, w zależności od procedur krajowych. Można na przykład zrobić to ustnie podczas postępowania lub środkami komunikacji elektronicznej, takimi jak poczta elektroniczna czy telekonferencja, lub za pomocą innych środków dozwolonych przez prawo krajowe⁽⁴⁰⁾. Art. 12 ust. 1 stanowi, że nie zobowiązuje się stron do dokonywania oceny prawnej powództwa, a zatem zadanie to spoczywa na sądzie. Do celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń w składzie sądu lub trybunału musi znajdować się przynajmniej jedna osoba uprawniona do występowania jako sędzia zgodnie z prawem państwa członkowskiego sądu, w którym rozpatruje się roszczenie⁽⁴¹⁾.

5.7. Terminy

W terminie 30 dni od otrzymania odpowiedzi pozwanego na pozew lub powoda na powództwo wzajemne sąd musi podjąć decyzję w sprawie przeprowadzenia postępowania dowodowego lub wezwania stron na rozprawę po podjęciu decyzji o jej przeprowadzeniu. Mając na uwadze fakt, że ważna jest szybkość postępowania, sąd musi przeprowadzić rozprawę w ciągu 30 dni od wezwania stron. Jak stwierdzono wcześniej w punkcie 5.2, art. 14 ust. 2 stanowi, że pewne terminy można przedłużyć, ale tylko w wyjątkowych okolicznościach; ma to również zastosowanie do trzydziestodniowych terminów określonych w art. 7. Biorąc jednak pod uwagę, że celem jest jak największe przyspieszenie wszystkich kroków europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i że względu na fakt, że termin ten określono jako maksymalny, sąd może ustalić termin krótszy niż 30 dni⁽⁴²⁾.

⁽⁴⁰⁾ Zob. motyw 22.

⁽⁴¹⁾ Zob. motyw 27.

⁽⁴²⁾ W odniesieniu do obowiązku przyspieszania postępowania spoczywającym na sądzie w ujęciu ogólnym zob. motyw 23.

ROZDZIAŁ SZÓSTY

Orzeczenie

6.1. Wydawanie orzeczenia

Orzeczenie w roszczeniu w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń wydaje się w jednym z niżej określonych trybów.

6.1.1. Orzeczenie wydane zaocznie – kwestie ogólne

Jeżeli pozwany nie odpowie na pozew w okresie 30 dni od doręczenia formularza pozwu i formularza odpowiedzi, tj. formularza C, sąd wydaje orzeczenie. Również w przypadku, gdy sąd zwrócił się o skorygowanie pozwu, udzielenie dodatkowych informacji lub przedstawienie dalszych szczegółów, a strona, do której się zwrócono, nie odpowie w ustalonym terminie, sąd może wydać orzeczenie na korzyść strony przeciwnej. Jeżeli sąd sam ustalił termin w którymkolwiek z tych celów, musi poinformować stronę, której to dotyczy, o konsekwencjach niedotrzymania terminu, w tym możliwości wydania w tych okolicznościach orzeczenia na niekorzyść tej strony.

6.1.2. Orzeczenie wydane zaocznie – powództwo wzajemne

Podobnie jak w przypadku powództwa głównego, jeżeli pozwany (z powództwa wzajemnego) nie odpowie w terminie 30 dni od jego doręczenia, sąd może orzec w sprawie powództwa wzajemnego. W takiej sytuacji należy przyjąć, że powód pragnie podtrzymać powództwo

główne, a zatem sąd nie może oddalić pozwu, chyba że zwrócił się do powoda o dalsze informacje w następstwie otrzymania odpowiedzi na pozew. Sąd musi wtedy określić najrzetelniejszą metodę postępowania w przypadku tych stron, w tym zwrócić się o dodatkowe informacje lub zarządzić postępowanie dowodowe na podstawie art. 7 ust. 1 lit. a) lub przeprowadzenie rozprawy.

6.2. Orzeczenie po otrzymaniu wszystkich informacji, w tym po przeprowadzeniu postępowania dowodowego

6.2.1. W przypadku nieprzeprowadzenia rozprawy

Jeżeli sąd podejmuje decyzję o orzekaniu co do istoty sprawy bez przeprowadzenia rozprawy po otrzymaniu odpowiedzi pozwanego na pozew, jeżeli taką przesłano, albo po zwróceniu się o dostarczenie dalszych informacji w określonym terminie i otrzymaniu tych informacji, sąd wydaje orzeczenie w terminie 30 dni od otrzymania tych informacji. Ponadto, jeżeli sąd przeprowadził postępowanie dowodowe konieczne do wydania orzeczenia, ale bez przeprowadzania rozprawy, musi wydać orzeczenie w terminie 30 dni od wykonania tej czynności.

6.2.2. Po rozprawie

Jeżeli sąd przeprowadza rozprawę, musi wydać orzeczenie w terminie 30 dni od daty rozprawy. Zakłada się, że sąd otrzymał

wszystkie informacje i dowody niezbędne do rozstrzygnięcia co do istoty pozwu lub powództwa wzajemnego, jeżeli zostało ono wniesione, do zamknięcia rozprawy; nie obowiązuje bowiem przepis nakładający na sąd obowiązek gromadzenia dalszych informacji lub dowodów przekazywanych przez strony po zakończeniu rozprawy. Na podstawie art. 14 ust. 3 można przedłużyć termin 30 dni, ale tylko jeżeli w wyjątkowych okolicznościach sąd nie jest w stanie wydać orzeczenia w terminie 30 dni określonym w rozporządzeniu, przy czym w takiej wyjątkowej sytuacji sąd podejmuje wszelkie kroki konieczne do wydania orzeczenia jak najszybciej. W celu przyspieszenia spraw sąd może oczywiście wydać orzeczenie przed upływem 30 dni, jeżeli jest na to gotowy.

6.3. Forma, treść i doręczenie orzeczenia

6.3.1. Orzeczenie sporządza się na piśmie w celu doręczenia stronom

Chociaż rozporządzenie nie stanowi, że orzeczenie ma być sporządzone na piśmie, a systemy prawne państw członkowskich mogą się różnić co do wymogu przygotowania orzeczenia na piśmie w przypadku drobnych roszczeń, z faktu, że należy doręczyć stronom orzeczenia w sprawach dotyczących europejskich drobnych roszczeń, wynika, iż powinno być ono sporządzone w formie pisemnej. Poza tym w rozporządzeniu nie określono konkretnej formy ani treści orzeczenia, dlatego, zgodnie

z art. 19, określają je przepisy prawne państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma sąd rozpatrujący roszczenie.

6.3.2. Język doręczanego orzeczenia

Mimo że rozporządzenie określa formę zaświadczenia, które wydaje sąd na wniosek jednej ze stron w celach uznania i wykonania⁽⁴³⁾ orzeczenia sądu, orzeczenie jest wydawane odrębnie. Chociaż rozporządzenie nie stanowi, że orzeczenie należy sporządzić w języku innym niż język sądu, który je wydaje, biorąc pod uwagę, że orzeczenie należy doręczyć stronom, konieczne jest, aby do doręczanego dokumentu była dołączona odpowiednia wersja językowa w celu spełnienia warunków właściwych przepisów prawa UE w tym zakresie⁽⁴⁴⁾. W przypadku gdy konieczne jest przetłumaczenie tekstu orzeczenia w celu spełnienia wymogów dotyczących doręczenia, prawdopodobne jest – z zastrzeżeniem przepisów właściwego prawa procesowego – że koszt tłumaczenia w pierwszej instancji poniesie osoba, na korzyść której wydano orzeczenie i w której interesie leży wykonanie orzeczenia. Wydatek ten można odzyskać od dłużnika objętego orzeczeniem sądowym jako część kosztów postępowania.

⁽⁴³⁾ Zob. punkt 8.3 poniżej w odniesieniu do zaświadczenia i w ujęciu ogólnym rozdział 8 w odniesieniu do uznania i wykonania.

⁽⁴⁴⁾ Zob. punkt 4.2.3 powyżej i motyw 19.

6.3.3. Orzeczenie doręczone stronom

Art. 7 ust. 2 stanowi, że po wydaniu orzeczenia sąd musi je doręczyć stronom przy zastosowaniu jednej z metod doręczenia określonych w rozporządzeniu; w tej kwestii zob. art. 13 i punkt 4.2.3.

6.4. Koszty

Orzeczenie zawiera nakaz zapłaty kosztów. Jednym z głównych celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest utrzymanie kosztów na minimalnym poziomie, jak jasno wynika z treści art. 1 i motywu 29, w związku z tym art. 16 stanowi, że nie należy zasądzać kosztów, które są zbędne lub nieproporcjonalne do wartości przedmiotu sporu. Jest to szczególnie istotne, jeżeli strona wygrywająca jest reprezentowana przez adwokata lub innego przedstawiciela zawodu prawniczego, ponieważ koszty takiej reprezentacji powinny zostać zasądzone w orzeczeniu tylko wtedy, gdy są proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu i były niezbędne. Z zastrzeżeniem tej zasady zgodnie z art. 16 rozporządzenia należy zastosować regułę, że w orzeczeniu nakazuje się stronie przegrywającej pokrycie kosztów postępowania, przy czym koszty te określa się na podstawie właściwego prawa krajowego.

ROZDZIAŁ SIÓDMY

Ponowne zbadanie i środki odwoławcze

7.1. Ponowne zbadanie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

W art. 18 rozporządzenia określono przepisy dotyczące ponownego zbadania orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Możliwość taka jest dostępna w przypadku wydania orzeczenia przeciwko pozwanemu na korzyść powoda albo gdy pozwany wszczął powództwo wzajemne i sąd wydał orzeczenie na niekorzyść powoda.

7.1.1. Podstawy ponownego zbadania

Pozwany lub – w przypadku, gdy w wyniku powództwa wzajemnego orzeczenie wydano na korzyść pozwanego – powód ma prawo do złożenia wniosku o ponowne zbadanie orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń we właściwym sądzie w państwie członkowskim, w którym wydano orzeczenie:

- w przypadku, gdy formularz pozwu lub wezwanie na rozprawę zostały doręczone bez potwierdzenia odbioru osobistego przez wyznaczonego odbiorcę lub gdy doręczenie nie nastąpiło w czasie wystarczającym, aby umożliwić pozwanemu lub, w stosownym przypadku, powodowi przygotowanie się do obrony, bez żadnych uchybień po ich stronie; lub

- jeżeli pozwany lub powód nie miał możliwości wniesienia odpowiedzi na pozew z powodu siły wyższej lub z powodu nadzwyczajnych okoliczności, które były przez niego niezawinione

pod warunkiem niezwłocznego podjęcia przez pozwanego lub powoda działań w obu przypadkach.

Uwaga: Ponowne zbadanie orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń na podstawie art. 18 może mieć miejsce tylko w państwie członkowskich, w którym wydano orzeczenie, niezależnie od tego, gdzie ma ono zostać wykonane.

7.1.2. Wynik ponownego zbadania

Jeżeli podczas ponownego badania orzeczenia stwierdza się zasadność jednej z przesłanek określonych w rozporządzeniu, orzeczenie to zostaje uchylone. Jeżeli środek ten zostaje odrzucony, orzeczenie jest utrzymane w mocy.

7.2. Środki odwoławcze

Na podstawie art. 17 kwestię, czy złożenie środka odwoławczego od orzeczenia jest możliwe w państwie członkowskim, w którym wydano orzeczenie, reguluje prawo krajowe państw członkowskich. Jeżeli środki odwoławcze są dostępne, do kosztów mają zastosowanie te same

zasady, które stosuje się w odniesieniu do pierwotnego postępowania w sprawie roszczenia.

7.3. Zastępstwo procesowe podczas ponownego badania i odwołania

Przepisy art. 10 dotyczące zastępstwa procesowego mają zastosowanie do postępowania w sprawie ponownego zbadania orzeczenia uregulowanego art. 18, w taki sam sposób jak w przypadku pierwotnego postępowania w sprawie powództwa głównego i wszelkich powództw wzajemnych, tak aby strony nie musiały mieć reprezentacji prawnej podczas tego postępowania. Należy rozważyć, czy jest tak również w przypadku odwołania od orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń na podstawie krajowego prawa procesowego. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do zasądzania kosztów, ponieważ w przypadku środków odwoławczych na mocy art. 17 ust. 2 system ponoszenia kosztów określony w art. 16 ma zastosowanie do wszelkich środków odwoławczych, tak jak do pierwotnego postępowania. Podobnie art. 16 ma zastosowanie do postępowania w sprawie ponownego zbadania orzeczenia na podstawie art. 18. W związku z tym należy mieć na uwadze treść motywu 29 co do twierdzenia, że wszelkie wydatki obciążające stronę odwołującą się bez powodzenia muszą być proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu lub poniesione z konieczności; dotyczy to również wydatków z tytułu reprezentacji strony przeciwnej przez adwokata⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁵⁾ Zob. również punkt 9.1.2.

ROZDZIAŁ ÓSMY

Uznanie i wykonanie orzeczeń

8.1. Uznanie i wykonanie orzeczeń – zasady ogólne

8.1.1. Zniesienie procedury *exequatur*

Orzeczenie w sprawie roszczenia lub powództwa wzajemnego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, które jest wykonalne w państwie członkowskim, w którym zostało wydane, jest tak samo wykonalne w jakimkolwiek innym państwie członkowskim. Na mocy art. 20 nie jest konieczne uzyskanie stwierdzenia wykonalności w państwie członkowskim wykonania i nie ma możliwości wniesienia sprzeciwu co do uznania orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń⁽⁴⁶⁾. W żadnym wypadku nie ma możliwości ponownego zbadania istoty sprawy w państwie członkowskim wykonania. Orzeczenie jest zatem wykonalne bez uszczerbku dla możliwości wniesienia odwołania⁽⁴⁷⁾. Należy jednak mieć na uwadze, że osoba, która chce wykonać orzeczenie wydane przez sąd w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, ma możliwość zastosowania procedur określonych w rozporządzeniu Bruksela I.

⁽⁴⁶⁾ Zob. również motyw 30.

⁽⁴⁷⁾ Zob. art. 15 ust. 1 oraz motyw 25.

8.1.2. Postępowanie egzekucyjne – prawo właściwe

Na mocy art. 21 postępowanie egzekucyjne podlega prawu państwa członkowskiego wykonania, z zastrzeżeniem przepisów rozporządzenia w sprawie wykonywania orzeczeń, zaś orzeczenie wydane w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest wykonywane na takich samych warunkach, jak orzeczenie wydane w państwie członkowskim, w którym dochodzi się wykonania.

8.2. Wymagania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń – postępowanie egzekucyjne

W celu rozpoczęcia procesu mogącego prowadzić do wykonania orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń na mocy rozporządzenia osoba dochodząca wykonania powinna uzyskać zaświadczenie z sądu wydania, którego wydawanie reguluje art. 20 ust. 2; zob. również następny punkt. Na mocy art. 21 zaświadczenie takie należy przesłać odpowiedniemu organowi odpowiedzialnemu za wykonanie w państwie członkowskim wykonania wraz z odpisem orzeczenia. Odpis orzeczenia musi być poświadczony lub musi spełniać warunki konieczne do ustalenia jego autentyczności na podstawie prawa państwa członkowskiego wykonania. Ten sam artykuł wyraźnie stanowi, że strona dochodząca wykonania nie musi posiadać pełnomocnika lub adresu pocztowego w państwie członkowskim wykonania poza osobą uprawnioną przez tę stronę w zakresie faktycznej

procedury wykonania. Nie jest również konieczne, aby strona ta składała w państwie członkowskim wykonania zabezpieczenie, gwarancję lub jakąkolwiek kaucję w celu umożliwienia przeprowadzenia wykonania.

8.3. Stosowanie zaświadczenia dotyczącego orzeczenia

8.3.1. Formularz D

Formularz zaświadczenia dotyczącego orzeczenia, tj. formularz D, określono w załączniku IV do rozporządzenia. Zaświadczenie to wystawia na wniosek jednej ze stron sąd, który wydał orzeczenie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Wniosek ten, dla którego przewidziano miejsce w pkt 9 formularza pozwu, tj. formularza A, można złożyć na początku postępowania, oraz, chociaż kwestii tej nie określono wyraźnie w rozporządzeniu, na dowolnym etapie po wydaniu orzeczenia. Zaleca się, aby osoba dochodząca wykonania orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń przewidziała potrzebę uzyskania takiego zaświadczenia, a tym samym niezwłocznie złożyła wniosek do sądu w tej sprawie. Ponadto sąd powinien zachować ostrożność, wydając zaświadczenie, ponieważ stanowi ono dokument, w oparciu o który nastąpi wykonanie orzeczenia. W szczególności istotne jest, aby uwzględnić wszystkie istotne informacje umożliwiające osobom uczestniczącym w postępowaniu egzekucyjnym, odpowiedzialnym za faktyczne wykonanie orzeczenia oraz innym osobom mogącym uczestniczyć w wykonaniu, takim jak personel

banku, np. w przypadku zajęcia rachunku bankowego, zapoznanie się z orzeczeniem i zrozumienie jego treści, a także z danymi osoby, na której niekorzyść je wydano oraz kwotami zasądzonymi w orzeczeniu; na wszystkie te informacje przeznaczono pola w formularzu D.

8.3.2. Język zaświadczenia

Może zająć konieczność przetłumaczenia zaświadczenia na język właściwy dla danego państwa członkowskiego wykonania, który na mocy art. 21 ust. 2 lit. b) określa się następująco:

- język urzędowy danego państwa członkowskiego;
- w przypadku obowiązywania większej liczby języków urzędowych, język urzędowy lub jeden z języków urzędowych, który zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonania jest językiem postępowania sądowego miejsca, w którym należy dochodzić wykonania; lub
- jakiegokolwiek inny język wskazany przez państwo członkowskie wykonania jako przez nie akceptowany.

Zaświadczenie powinno zostać przetłumaczone przez osobę upoważnioną w jednym z państw członkowskich do sporządzania tłumaczeń.

Każde państwo członkowskie może wskazać język urzędowy lub języki urzędowe instytucji Unii Europejskiej inne niż swój własny, które może zaakceptować do celów europejskiego postępowania w sprawie

drobnych roszczeń. Koszt tłumaczenia zaświadczenia pokrywa osoba dochodząca wykonania. Co do zasady, nie ma powodu, dla którego sąd nie mógłby wydać na wniosek wersji zaświadczenia w języku właściwym dla państwa członkowskiego wykonania, o ile wiadomo, w jakim państwie wykonanie ma mieć miejsce. W praktyce nie powinno to jednak stwarzać znacznych trudności, biorąc pod uwagę, że w większości szczegółowe informacje podane w zaświadczeniu są proste, a formularz D jest dostępny w trybie *on-line* w językach urzędowych UE.

8.4. Odmowa i ograniczenie wykonania

8.4.1. Odmowa wykonania w wyjątkowych przypadkach

Na mocy art. 22 sąd w państwie członkowskim wykonania odmawia wykonania orzeczenia, jeżeli nie można go pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w jakimkolwiek państwie członkowskim lub w państwie trzecim, o ile:

- wcześniejsze orzeczenie zostało wydane w odniesieniu do tego samego roszczenia i dotyczyło tych samych stron oraz spełnia warunki niezbędne do uznania go w państwie członkowskim wykonania; oraz
- niemożność pogodzenia orzeczenia z wcześniejszym orzeczeniem nie była i nie mogła być podniesiona w formie zarzutu w postępowaniu sądowym w państwie członkowskim, w którym

wydano orzeczenie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

8.4.2. Postępowanie właściwe do zaskarżenia wykonania orzeczenia

W rozporządzeniu nie przewidziano postępowania właściwego do zaskarżenia wykonania orzeczenia z tytułu kolizji orzeczeń; kwestię tę reguluje prawo procesowe danego państwa członkowskiego. Podobnie, zazwyczaj istnieje możliwość odmowy lub wstrzymania wykonania orzeczenia przez sąd w danym państwie członkowskim zgodnie z prawem krajowym, jeżeli – i w takim zakresie – w jakim kwoty zasądzone w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń zostały zapłacone lub doszło do spełnienia świadczenia w inny sposób.

8.4.3. Zawieszenie lub ograniczenie wykonania

Na mocy art. 23, w przypadku gdy strona skarży orzeczenie wydane na jej niekorzyść w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń lub zaskarżenie⁽⁴⁸⁾ go jest nadal dopuszczalne, lub gdy strona złożyła wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia zgodnie z rozporządzeniem, sąd lub właściwy organ w państwie członkowskim wykonania może, na wniosek strony, wobec której dochodzi wykonania:

- ograniczyć wykonanie do środków zabezpieczających, takich jak „zamrożenie” rachunku bankowego lub wynagrodzeń i pensji;
- uzależnić wykonanie od złożenia zabezpieczenia określonego przez sąd lub właściwy organ; lub
- w wyjątkowych przypadkach zawiesić wykonanie, tj. zawiesić dalsze postępowanie na określony lub ograniczony czas.

⁽⁴⁸⁾ Użyty w tym kontekście termin „zaskarżenie” należy rozumieć jako obejmujący jakiekolwiek odwołanie od danego orzeczenia, o ile odwołanie takie jest możliwe zgodnie z prawem danego państwa członkowskiego, w którym znajduje się sąd, który wydał orzeczenie, a także zaskarżenie w oparciu o niemożność pogodzenia z wcześniejszym orzeczeniem, o której mowa w art. 22 rozporządzenia. Zważywszy na fakt, że o ponownym zbadaniu na mocy art. 18 rozporządzenia wspomniano wyraźnie w art. 23, sytuacji tej nie należy rozumieć jako objętej pojęciem „zaskarżenia” zgodnie z art. 23.

8.5. Postępowanie dotyczące wykonania orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń

8.5.1. Kroki zmierzające do wykonania

Uzyskanie orzeczenia oraz zaświadczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest pierwszym krokiem na drodze do faktycznego wykonania zobowiązania będącego przedmiotem wydanego orzeczenia. W celu zabezpieczenia spełnienia przedmiotowego zobowiązania należy jednak podjąć dalsze kroki, aby zabezpieczyć zapłatę lub wykonanie na wypadek, gdyby osoba, na niekorzyść której wydano orzeczenie, nie zastosowała się do niego dobrowolnie poprzez dokonanie zapłaty lub podjęcie lub zaprzestanie działań orzeczonych przez sąd, w przypadku czego zachodzi konieczność zastosowania faktycznych środków egzekucyjnych na podstawie orzeczenia. Obecnie kwestie te reguluje prawo krajowe oraz procedury obowiązujące w państwach członkowskich.

8.5.2. Organy i inne podmioty odpowiedzialne za wykonanie

W celu zabezpieczenia wykonania orzeczenia konieczne jest poinstruowanie organów lub podmiotów w państwie członkowskim wykonania, które są właściwe do podjęcia środków egzekucyjnych. Może się to wiązać z wysłaniem dokumentów i instrukcji do sądu w tych państwach członkowskich, w których wykonania ma charakter sądowy lub w innym przypadku ze zwróceniem się do podmiotów zajmujących się wykonaniem, które przyjmują instrukcje bezpośrednio w imieniu klientów dochodzących wykonania orzeczeń. Szczegóły dotyczące podmiotów zajmujących się wykonaniem w różnych państwach członkowskich oraz informacje na temat wykonania orzeczeń można znaleźć na wewnętrznych stronach internetowych, jak również w europejskim atlasie sądowym, europejskiej sieci sądowej oraz stronach portalu „e-Sprawiedliwość”.

8.5.3. Kwestie językowe – praktyczne skutki wykonania

Strona dochodząca wykonania orzeczenia powinna pamiętać, że kwestie związane z językiem mogą się pojawić w kontekście wymogów praktycznych, jak i prawnych. Przykładowo, jeżeli zgodnie z prawem krajowym w zakresie wykonania orzeczeń, dokumenty dotyczące pozwanego, przeciwko któremu dochodzi się wykonania, należy dostarczyć do innego państwa członkowskiego, zastosowanie będą miały właściwe wymogi dotyczące języka określone w rozporządzeniu ustanawiającym europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń oraz w rozporządzeniu dotyczącym doręczania dokumentów. Ponadto należy pamiętać, że sądy, organy zajmujące się wykonaniem oraz inne podmioty uczestniczące w wykonaniu muszą rozumieć warunki orzeczenia i zaświadczenia, aby móc je przeprowadzić w sposób skuteczny. Dotyczy to także podmiotów, które mogą być zaangażowane w wykonanie orzeczenia w charakterze osób trzecich, takich jak pracownicy banku oraz inni posiadacze własności osoby, przeciwko której dochodzi się wykonania.

9

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY

Kwestie końcowe

9.1. Adwokaci

9.1.1. Brak przymusu adwokackiego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń

Rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń nie idzie aż tak daleko, by uniemożliwiać stronom reprezentację przez adwokata lub innego przedstawiciela zawodu prawniczego; w art. 10 oraz w motywie 15 stwierdza się jedynie, że reprezentacja przez adwokata nie jest obowiązkowa, w związku z czym żaden przepis prawa krajowego państwa członkowskiego w tym zakresie nie ma zastosowania do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Podobnie w art. 21 ust. 3 lit. a) wyjaśniono, że strona dochodząca wykonania orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń nie musi posiadać pełnomocnika w państwie członkowskim wykonania. Zasada ta nie obejmuje organów, które zajmują się faktycznym wdrożeniem środków egzekucyjnych w danym państwie, takich jak *Huissiers de Justice*, *Deurwaarders* czy *Messengers at Arms*.

9.1.2. Koszty z tytułu udziału adwokata

Strona rozważająca skorzystanie z usług adwokata w odniesieniu do roszczenia dochodzonego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń powinna uwzględnić fakt, że nawet w przypadku zasądzenia roszczenia na jej korzyść oraz wydania orzeczenia istnieje ryzyko, że sąd nie zgodzi się na uznanie kosztów poniesionych z tytułu udziału adwokata za podlegające zwrotowi przez drugą stronę, ponieważ na mocy art. 16 sąd nie zasądza kosztów, które były zbędne lub nieproporcjonalne do wartości przedmiotu sporu. W motywie 29, w którym przywołano cele europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w tym potrzebę uproszczenia oraz opłacalności wskazano, że sąd, rozpatrując, jakie koszty są proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu, powinien uwzględnić fakt, że drugą stronę, mianowicie stronę, na korzyść której wydano orzeczenie, reprezentował adwokat.

9.2. Informacje i pomoc

9.2.1. Informacje – kwestie ogólne

W rozporządzeniu ustanawiającym europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ustanowiono różne przepisy dotyczące informacji, które państwa członkowskie mają udostępniać na temat rozmaitych aspektów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Na mocy art. 24 państwa członkowskie są zobowiązane do współpracy między sobą oraz szczególnie za pośrednictwem europejskiej sieci sądowej w celu przekazywania ogółowi społeczeństwa oraz środowiskom zawodowym informacji na temat europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. W szczególności zgodnie z art. 25 państwa członkowskie są zobowiązane przekazywać Komisji Europejskiej poniższe informacje związane z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń. Obejmują one:

- wskazanie sądów, które są właściwe do wydawania orzeczeń w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń;
- wskazanie środków komunikacji zatwierdzonych przez państwa członkowskie, służących uzyskiwaniu formularza pozwu w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń;

- informacje o możliwości wniesienia środka odwoławczego, a jeżeli jest to dopuszczalne, termin wniesienia odwołania;
- wskazanie języków, w których zaświadczenie dotyczące orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń będzie dopuszczalne do celów związanych z wykonaniem;
- wskazanie organów właściwych w danym państwie członkowskim do wykonania, w tym do wykonania jakiegokolwiek zawieszenia lub ograniczenia wykonania.

Ponadto państwa członkowskie są zobowiązane do powiadamiania o wszelkich zmianach zachodzących po przekazaniu wspomnianych informacji. Komisja ma obowiązek podawać te informacje do wiadomości publicznej. Odbyna się to w szczególności poprzez strony internetowe, w tym strony europejskiego atlasu sądowego w sprawach cywilnych oraz portal „e-Sprawiedliwość”, o których szczegółowo informuje się na końcu niniejszego przewodnika.

9.2.2. Informacje dla stron i pomoc na ich rzecz

Poza przekazywaniem ogólnych informacji na temat funkcjonowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń należy udzielać pomocy poszczególnym stronom oraz informować je na różnych etapach postępowania. Etapy te obejmują następujące elementy:

- zgodnie z art. 11 stronom należy zapewnić praktyczną pomoc w wypełnianiu formularzy;
- zgodnie z art. 12 w razie potrzeby sądy informują strony o kwestiach proceduralnych;
- zgodnie z art. 14 sądy informują strony o konsekwencjach niedotrzymania terminów określonych przez sąd.

Ponadto należy wziąć pod uwagę fakt, że państwa członkowskie muszą zapewnić dostępność formularza pozwu, czyli formularza A, we wszystkich sądach i trybunałach, w których można wszcząć europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń.

9.3. Przegląd europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w tym w zakresie pułapu finansowego

9.3.1. Przegląd – kwestie ogólne

Podobnie jak inne instrumenty UE, rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń podlega przeglądowi. Na mocy art. 28 Komisja Europejska jest zobowiązana przedstawić szczegółowe sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Radzie Gospodarczo-Społecznej do dnia 1 stycznia 2014 r. W sprawozdaniu tym należy przedstawić opis zastosowania

w praktyce europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, przedstawić ocenę funkcjonowania tego postępowania w każdym państwie członkowskim, a także dołączyć do niego wnioski w sprawie dostosowań. Aby zapewnić wsparcie tego procesu, państwa członkowskie przekazują Komisji informacje dotyczące transgranicznego stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w tym opłat sądowych, skuteczności postępowania, łatwości stosowania i wewnętrznych procedur dotyczących drobnych roszczeń w państwach członkowskich.

9.3.2. Przegląd – wartość przedmiotu sporu

Podjęcie decyzji określającej właściwy pułap wartości przedmiotu sporu w odniesieniu do transgranicznych postępowań w sprawie drobnych roszczeń w UE było trudne, w związku z czym kwotę ustalono w dużym stopniu w drodze kompromisu pomiędzy państwami członkowskimi, z których część argumentowała za kwotą raczej wyższą, a część za kwotą niższą.

W tym kontekście należy pamiętać, że podczas przeglądu rozporządzenia w przewidywanych ramach czasowych kwestia pułapu wartości przedmiotu sporu określonego w rozporządzeniu będzie zbadana. W sprawozdaniu, które Komisja Europejska ma przedstawić zgodnie z art. 28, zostanie zawarta analiza dotycząca pułapu wartości przedmiotu sporu oraz, w stosownych przypadkach, wnioski dotyczące jego zmiany.

Materiały referencyjne i linki

Europejski portal „e-Sprawiedliwość” jest pojedynczym punktem kontaktowym w zakresie wszystkich istotnych informacji na temat europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń; za udostępnianie informacji na temat europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń odpowiedzialne są wspólnie państwa członkowskie i Komisja Europejska.

A) Formularze stosowane w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń:

https://e-justice.europa.eu/dynform_intro_form_action.do?idTaxonomy=177&plang=pl&init=true&refresh=1

B) Sądy właściwe w państwach członkowskich w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń. Należy dowiedzieć się, jaki sąd jest właściwy do orzekania w danej sprawie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń w państwie członkowskim, które posiada jurysdykcję w tej sprawie:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsjurisd_pl.jsp#statePage0

**Praktyczny przewodnik dotyczący stosowania europejskiego postępowania
w sprawie drobnych roszczeń na mocy rozporządzenia (WE) nr 861/2007
Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r.
ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń**

*Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu
znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej.*

Numer bezpłatnej infolinii (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacje są udzielane nieodpłatnie, większość połączeń również jest bezpłatna
(niektórzy operatorzy, hotele lub telefony publiczne mogą naliczać opłaty).

© iStockphoto, Corbis, Imageglobe

© Unia Europejska, 2013

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Printed in Belgium

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE BIELONYM BEZ CHLORU PIERWIASTKOWEGO (ECF)

Kontakt

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości
Europejska Sieć Sądownicza (EJN)
w sprawach cywilnych i handlowych
just-ejn-civil@ec.europa.eu
<http://ec.europa.eu/justice/civil>

Urząd Publikacji

Europejska Sieć Sądownicza (EJN)
w sprawach cywilnych i handlowych

ISBN 978-92-79-29857-8

9 789279 298578

doi:10.2838/41880